Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...оной ...гарана | № 221 (17344) | 1986 оной сентябриин 25, четверг | Сэн 3 мун.

...ПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

...нэгэдэлэй «Распадская» шахтаhаа В. М. ...сэбэрлэлгын забойн хүдэлмэрилэгшэдэй ...Нүүрhэнэй промышленностиин министер... нэгэдэлэй «Воргашорская» шахтаhаа ...толгойлдог 7-дохи участогай болон Нефтиин ... министерствын «Сургутнефтегаз» нэгэ... хүдэлмэриин Сургутска 2-дохи управлени... Сидорейкын даадаг үрэмдэлгын бригадын ...ажалай ехэ амжалтанууд болон Агууехэ Ок... революциин 70 жэлые нэрэтэй түрэтэй... үндэр социалис уялганууд тухай» асуу... Центральна Комитет хаража үзэбэ.

...тусэбтэ табан жэлдэ — совет арадай ур... байгуулхы ажал» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай ...ажалшадта хандаhан Хандалгада бодото хэ... зуураа В. М. Гвоздевой, А. П. Пота... Сидорейкын толгойлдог коллективүүд ажа... амжалтануудые туйлаа гээд тус асуудалаар ...тогтоол соо ханалтатайгаар тэмдэглэгдэнэ.

...hарада шахтернуудай коллективүүд тус ...тонно нүүрhэ малтаhан, нёдондо жэлэй ...хүүлхэдэ, ажалай бүтээсые 1,5 дахин дээшэ... Үрэмдэлгын бригада жэлэйнгээ түсэбые ию... нефтиин 78 мянга гаран метр скважина

Ороной үндэр бүтээсэтэ техникые зохёохы ёhoop хэрэглэhэнэй, инженернэ эмхитэй hайн хангалгын, эсэсэй үрэ дүнгүүдые хангахын түлөө коллективэй гэшүүн бүхэнэй ехэ харюусалгатай, эмхитэй, шадамар байhанай ашаар энэ туйлагдаа.

Ажал эмхидхэлгын болон урмашуулгын түрүү аргануудые (ажахын тоосоон, ниитэ нэгэн нарядаар ажаллалга, ажалда хабаадалгын коэффициент хэрэглэн, эсэсэй дүнгүүдээр хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлбэри) үргэнөөр хэрэглэлгэ, партийна организацинуудай тодорхой, нүлөө ехэтэй, эмхидхэлэй болон ниитэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдэ коллективүүдэй онсо илгаа болоно.

Эдэ түрүү коллективүүдэй туйлаhанаараа hанаагаа амарангүй, харин шэнэ үндэр социалис уялгануудые абаhаниинь тон үнэтэй. Агууехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойдо нүүрhэ малтаха талаар хоёр жэлэй түсэб дүүргэхэ, ажалай бүтээсые 1,5 дахин дээшэлүүлхэ, харин 1990 ондо — арбан нэгэдэхи табан жэлэй дунлуур хэмжээнтэй сасуухада, хоёр дахин ехэ нүүрhэ малтаха уялгануудые В. М. Гвоздевой бригадын, А. П. Потаповай участогай шахтернууд абаа. Энэ гайхамшагта үдэр болотор 1990 ондо дүүргэгдэхээр түсэблэгдэhэн нормые үлүүлхэ, скважина малтаха талаар түсэбтэ табан жэлэй хоёр хахад жэлэй программые түгэсхэхэ гээд мастер В. Л. Сидорейкын бригада уялга абаба.

Түсэбтэ табан жэлэй хоёр жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ, ажалайнь бүтээсые горитойгоор дээшэлүүлхэ талаар В. М. Гвоздевой, А. П. Потаповай болон В. Л. Сидорейкын тойлголдог коллективүүдэй үүсхэлые КПСС-эй Центральна Комитет hайшааба, ажалша коллективүүдтэ энэ үүсхэлые үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ, дэмжэхэ, Агууехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые хараалжа, баталан абаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө олониитын хүдэлөө дэлгэрүүлхэ, мүрысэгшэдтэ шухала эрхэ байдал байгуулха, тэдэнэрэй ажалые hайнаар эмхидхэхэ, инженернэ дэмжэлгэ хангаха, энэ хүдэлмэридэ хүтэлбэригшы ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэниие эдэбхитэйгээр хабаадуулха гээд министерствэнүүд болон албан зургаануудай, hалбариин профсоюзуудай ЦК-нуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалба.

В. М. Гвоздевой, А. П. Потаповай, В. Л. Сидорейкын толгойлдог коллективүүдэй, мүн тэрэшэлэн ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйладаг арадай ажахын бусад hалбаринуудай түрүү коллективүүдэй дүй дүршэлые бүхы хэмжээгээр идхан дэлгэрүүлхэ гээд СССР-эй Телевидени болон радио-дамжуулгын гүрэнэй комитедтэ, түбэй, hалбариин ба нютагай газетэнүүдэй редакцинуудта дурадхагдаба. Ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха, хүдэлмэриин ашаг үрые ба шанарые дээшэлүүлхэ замуудые дамжуулганууд болон толилолгонуудтаа хурсаар, ойлгосотойгоор харуулха, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй болон шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй сэдьхэл бодолой шэнжэ шанарые ба мэргэжэл шадабариие үргэнөөр харуулха.

...М ТАРЯАГАА — ...ОРОНДОО

...БЛИКЫН РАЙОНУУДАЙ ...НДЭ ТАРЯА ТУШААХА ...РИИН ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

сентябриин 23-най

МЭДЭЭН

...нууд	Даабариин бүхэлдөө (тоннор)	Даабариин дүүргэлтэ (тоннор)
...Шэбэрэй	9000	8749
...рэй	14000	10308
...	14000	8484
...ын	8000	6274
...нын	5000	4867
...нэй	4500	1667
...жанай	4000	2556
...нскын	2000	2000
...ын	2000	1310
...ханай	2000	1902
...айн	1500	588
...татайн	1500	1032
...ин	1000	1034
...ын	1000	941
...йкалиин	500	305
...публика	80000	52017

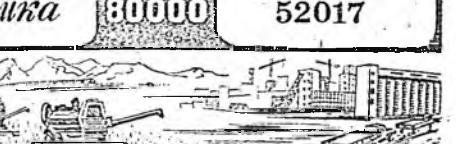

...эй мэдээгээр Кабанскын, Хориин рай... ажахынууд гүрэндэ таряа тушааха түсэ... дүүргэлтэ даабарияа амжалтатай бэелүүл... Жэшээлхэдэ, Хориин таряашад гүрэн... худалдаха даабарияа 103,4 процент дүүргэбэ.

...жанай, Ивалгын, Сэлэнгын районууд тү... даабарияа дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

...Шэбэрэй районой ажахынууд үнгэрhэн ...892 тонно таряа тушааба. Эдэнэрэй даа... республика соогоо эгээл ехэ юм. Бэшүүрэй ...удэын туршада 258 тонно, Зэдын райо... ...ойдоол 61 тонно ороohо таряа тушаан ...пунктнуудта оруулаа. Эдэ районуудай ...дүүргэгдэхэнь үшөөл үды байhаар.

..., Загарайн, Баргажанай районуудай ... нилээд бэрхэшээлтэй. Республикын ... дүүргэлтэдэ үшөө 28 мянга шахуу тон... ...тушаагдаха ёhотой.

ТАРЯА ХУРЯАЛГАЯА ТҮГЭСХЭБЭБДИ

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Манай Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо бүхыдөө 5893 гектарай таряан хуряагдажа, хамта 97 мянган центнер сохигдоод, ургаса хуряалга амжалтатайгаар түгэсхэгдэбэ.

Ажахын түрүү комбайнернууд Ю. Цырендондопов — 9000 центнер, В. Бадмаев — 7000 центнер, Д. Буянтуев, Ш. Рабданов, аха дүүнэр Лудуповууд, Цыренжаповууд тус тустаа 5—6 мянган центнер таряа сохижо, онсо шалгараа. Автомашинануудай жолоошод С. Нимацыренов, Б. Дашиев, Д. Лумбунов, С. Буянтуев, О. Васильев, аха дүүнэр Чебунинууд болон бусад комбайнуудhаа таряа таhалгаряагүй зөөжэ, гүрэндэ тушаагдаха таряа шэрэжэ, эрхимээр хүдэлөө.

Бүхыдөө 20 мянган центнер ороohон гүрэндэ худалдагдаад, таряа тушаалга үргэлжэлүүлэгдэhээр.

А. ИРИНЧЕЕВ,
колхозой түрүүлэгшэ.
П. ХАЙДАПОВ,
парткомой секретарь.

ХИЛГАНЫНХИДАЙ АМЖАЛТААРНЬ ОМОГОРХОМООР!

— Хилганынхид мүнөөдэр таряа хуряалгаяа шиидхэхэ ёhотой. Эндэхи таряашадтай уулзаябди,— гэжэ Баргажанай РАПО-гой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Владимир Аймпилович Будаев автомашинаяа Бүгсэхөөнэй hал тээшэ залаа hэн.

Баргажан голой саада талын Хүнтэйн таряалан маниие урихандал алтан шаргал талаараа даллажа байhан мэтээр үзэгдөө бэлэй. Эртэ урдын домог түүхээр баян энэ газар гушаад онуудай hүүл багаар элдүүрилэгдэжэ эхилhэн байха юм. Буурал үбгэдэй хэлэгшээр, заха хизааргүй энэ тала дайдада урдань бүхэдэ хүрэмэ хилгана ногоон ургадаг байhан. Гансал энээн дээрэhээ Баруун Хүнтэйдэ оршодог нютаг Хилгана гэжэ нэрлэгдээ ёhотой...

Дүшэ гаран жэлэй саада тээ эндэ шэнэ газар хахалагдажа, хүн зон ажахыгаа шэнээр эрхилжэ эхилhэн намтартай. Тэрэ үедэ шэнэ газар таряанай бардам ургаса үгэдэг байhан гэхэ. Он жэлнүүдэй ошохо бүри газарай хүрьhэн жэл бүри гүнзэгыгөөр хахалдаг дээрэhээнь үрэжэлтэ хубинь hалхинда үлеэлгэгдэжэ, муудажа захалаа hэн. Харин мүнөө, эрдэмтэдэй ашаар Хүнтэйн таряалан хоёрдохиёо ажамидаржа эхилэнхэй. Игэжэ эндэ газар элдүүрилхэ зональна гурим, эршэмтэй түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Гансал эдэ хэмжээнүүдэй саг соонь абтаhанай ашаар эндэхи таряашад жэл бүри тогтууритай ургаса хуряадаг болонхой. Энээниие Хилганын колхозой таряашадай ажалай жэшээ дээрэ хаража боломоор.

...Тэндэ ажахын тракторно-таряан ажалай бригадын полевой стан дээрэ колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Ринчиновтэй, бригадир Д. Р. Раднаевтай уулзабабди.

— Таряагаа хуряажа дүүргэхэмнай. Комбайнернуудhаа hүүлшынгээ полиин ургасые хуряажа байна. Ошожо харая, — гэжэ Далай Ринчинович маниие уриба.

Коммунист Д. Р. Раднаевай бүхы наhаниинь Хүнтэйн таряалантай холбоотой юм. Энэ нүхэркай дүшөөд жэлэй туршада түрэл газар дээрээ амжалта түгэсөөр ажаллана.

Далай Ринчиновичэй нюур шарайда таряашадайнгаа ажалаар урмашаhан баярай тэмдэг харагдана. Бригадирай баяр манда мэдээжэ. Баярлангүй яахаб даа. Энэ жэлдэ таряан ехэ хүшэрөөр ургуулагдаа, хуряагдаа. Хабартаа хура бороо яhала ороhон аад, зунай хоёр hара соо ган гасуур болоо. Тиихэдэ таряан ажалай эхилээд байтар арбаад үдэр соо хура бороо адхаржа, хуряалгын хүдэлмэри унжагайруулаа.

— Хуряалгын эхеэр таряагаа ехээр баал болгон сабшаадүй байхадамнай хура бороо ороо. Таряагаа ехээр унагааhан байбалнай, юун болохо байгаа гээшэб! Таряашадаймнай түхэреэн жэл соо хэжэ гараhан ажалынь хосорхо байгаа бшуу,— гэжэ Далай Ринчинович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Уданшьегүй бидэ комбайнуудай хүдэлжэ байhан таряалан дээрэ хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ колхозой бүхы комбайнууд таряа хадана. Энэ 158 гектар поли дээрэ хара таряан таригданхай. Хойно хойноhоо hубариhан комбайнуудай эгээл тэгэн дундахиинь кабина дээрэхи лампочкань ониб-аниб гэшэбэ. Агрегадай тогтоходонь, ороohо таряанай тоог руу зөөдэг автомашина тэрээндэ дүтэлнэ. Комбайнай бункерhээ автомашинын кузов руу ороohоной адхаржа байха үедэ комбайнер Зориг Гармаевтай хөөрэлдэжэ үрдибэбди. Залуу хүбүүн сэрэгэй албанhаа бусаhаар түрэл колхоздоо дүрбэдэхи жэлээ механизатораар ажаллана. Эдэ жэлнүүдэй туршада Зориг ахань нүхэдэйнгээ аша туhаар дүй дүршэлтэй механизатор болонхой. Игэжэ энэ жэлэй таряа хуряалгын үедэ ажахынгаа комбайнернуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Зориг Гармаев илажа гараа. Таряанай ургасын тиимэ hайн бэшэшье hаань, залуу комбайнер дүн хамта 5900 гаран центнер таряа сохиhон байна. Зоригтой хамта тэрэнэй үетэн Эрдэни Понхониев штурвальщигаар ажаллаа.

Бидэнэй хөөрэлдэhөөр байтар комбайнай бункер сооxи ороohон дууhажа, агроснабай жолоошон В. М. Аксентьев «КамАЗ» түхэлэй хүндэ автомашинаяа тоог тээшэ залаа hэн.

— Хуряалгын үедэ 13 жолоошод хүдэлөө. Тэдэнэй дундаhаа районой агроснабай ба районой «Агропромхимия» нэгэдэлэй жолоошод В. М. Аксентьев, А. Н. Гаськов, И. А. Новоженов, Ю. В. Оглов, В. Н. Прокушев, колхозой жолоошон С. А. Нимаев болон бусад шалгарhан байна. Эдэмнай булта шахуу «КамАЗ» түхэлэй автомашинада хүдэлнэ. Түрүү жолоошон В. М. Аксентьев хуряалгын эхилхэhээ хойшо 12196 центнер ороohо зөөгөө, — гэжэ колхозой ахамад агроном Ч. Р. Доржиев хөөрэнэ.

Бидэ тэрээнтэй поли дээрэ уулзаа бэлэйбди. Чингис Раднаевич районой эрхим агрономуудай нэгэн юм. Мүнөө жэлэй эхин багаар энэ залуу нүхэртэ Буряадай АССР-эй габьяата агрономой хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоhон юм.

— Далай Ринчинович, ши Чингис шагнана гүш, энэ полиин хадагдажа дүүрэмсээр тэрэ бороондо сохюулhан нэгэ хэдэн баал хуряалгаарай. Тэдэ баалнуудые усадхаагүй hаашни, хонидhай ороohо эдижэ, үхэхэдөө магадгүй,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Ринчинов бригадир агроном хоёрто захина.

Энэ полиhоо тээ холохоно К-700 түхэлэй хоёр ДТ-75 түхэлэй 5 трактор намарай паар хахална. Эдэ тракторнуудые механизаторнууд Р. Ц. Банзаров, Б. Ж. Будаев, В. О. Арсаланов, А. Р. Галданов, В. Р. Гармаев, В. К. Турчанинов, В. Ф. Ринчино гэгшэд жолоодоно. Энэ жэлдэ ажахы дотор 800 гектарта намарай паар хахалагдахаар хараалагдана. Энэ түсэбэй бэелүүлэгдэхэнь дамжаггүй.

Тиихэдэ бригада таряа хуряалгатай хамта hолоомо суглуулха ажал ябуулжа байна. Энэ ажалда механизаторнууд Б. Д. Гынденов, Ц. Б. Базаров болон бусад хабаадалсана. Хуряалгын дүүрэмсээр зарим комбайнернууд энэ хүдэлмэридэ сүм оролсохо юм.

...Үдэ багта колхозой механизаторнууд энэ жэлэйнгээ таряа хуряажа дүүргэбэ. Игэжэ Хилганын таряашад ажалай ехэ илалта туйлаба гээшэ. Энэ илалтада комбайнернууд З. М. Гармаев, Р. У. Галданов, А. С. Бадмаев, штурвальщигууд Б. Урбагаров, Э. Понхониев, В. Бадмаев болон бусад механизаторнууд хубитаяа ехээр оруулhан байна. Бригадын бүхы гэшүүдэй хубита бии. Жэшээлхэдэ, эдеэ шанагшад Е. Раднаева, Е. Мужанова, В. Раднаева гэгшэд механизаторнуудые hайнаар, амтатай эдеэгээр хоолуулхын тула ехэ оролдолго гаргаа. Тиихэдэ дүй дүршэлтэй токарь Ф. Э. Урбагаров түрүүтэй заhабарилагшад эбдэрhэн техникэ тэрэ дарыдань «хүл дээрэнь» табидаг байгаа.

Игэжэ бүхы бригадын оролдоhоной ашаар ажахы дотор яhала бараг ургаса хуряагдаа. Мүнөө ажахын таряанай тоог дээрэ дүн хамта 52 000 центнер ороohон оруулагдаа. Угидшалан тооложо үзэхэдэ, Хилганын таряашад энэ ган гасууртай жэлдэ гектар бүриhөө дунда зэргээр 18—19 центнер ороohо суглуулhан байна.

Тобшолходо эндэхи таряашад жэлэй түсэбэй ёhoop, гүрэндэ 3000 центнер таряа тушааха байhан аад, hүүлшын мэдээгээр 8059 центнер ороohо худалдаба. Ажахы дотор гүрэндэ таряа тушаалга үргэлжэлhээр.

Хилганын таряашадые ажалайнь илалтаар амаршалжа, үшөө ехэ амжалта хүсэе!

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

ХАНИ БАРИСААНАЙ УРЯА ДОРО

СССР-эй болон НРБ-гэй арадуудай хоорондо хани барисаа ба бүхы талын харилсаа холбоо бэхижүүлхэ hайн hайхан хэрэгтэ Болгариин соёлой үдэрнүүд туhа нэмэри болохо юм. Аха дүү ороной искусство болон литературын туйлалтануудай энэ харалга Болгариин Коммунис партиин XIII съездэ ба Болгариин Арадай Республикын соносхогдоhоор 40 жэлэй ойдо зорюулагдана.

Сентябриин 23-да СССР-эй Ехэ театрта баярай оршон байдалда үдэрнүүд нээгдээ. Нүхэд Г. А. Алиев, Е. К. Лигачев, Б. Н. Ельцин, Г. П. Разумовский, А. Н. Яковлев тэндэ байгаа. БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи оюун бодолой хүгжэлтын талаар Соведэй түрүүлэгшэ, НРБ-гэй Соёлой талаар комитедэй түрүүлэгшэ Г. Йорданов эндэ байлсаа. Партийна, совет болон ниитын эмхинүүдэй, ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэд, соёлой ажал ябуулагшад залда hуугаа.

СССР-эй соёлой министр В. Г. Захаров айлшадаа амаршалха зуураа, соёлой иимэ үдэрнүүд hайн ёho заншал болоо гээд тэмдэглээ. Г. Йорданов харюугай үгэ хэлэхэдээ, хүндэмүүшэ hайнаар угтаhанайнь түлөө совет хүнүүдтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө.

Удаань Болгариин искусствын уран бэлигтэнэй ехэ концерт болоо. Энэл үдэр Москвада Уран зураашадай түбэй байшанда Болгариин мүнөөнэй искусствын выставкэ нээгдээ.

(ТАСС).

...СКВА ЕРЭБЭ

...ЦК-гай, СССР-эй ...Соведэй Президиу... ...Совет правитель... ...Малагасийн ...авангард гэжэ ...тральна секретарь, ...Демократическа ...Президент Д. ...гамгантаяа хани ёhо... ...урилгээр сентяб... ...Москва ерэбэ.

Аэродром дээрэ Д. Рацирака болон тэрэнэй hамгые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыко hамгантаяа, бусад тусхай тушаалтад угтаба.

(ТАСС).

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала hалбари

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ — 3 hАРААР УРИД

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй эхинhээ хойшо шанга эршэ абажа хүдэлhэн районой hаалишад, малшад ехэ амжалта туйлаба.

Жэшээнь, Новостройкын фермын коллектив (даагшань В. И. Чигирева) байгша ондо үнеэн бүриhөө 2100 килограмм hү hааха гэhэн зорилго түрүүн урдаа табиhан hаа, тэрэнээ бүри августын hүүл багаар дүүргэжэ, мүнөө жэлэй 8 hарада үнеэн бүриhөө 2116 килограмм hү абаад байнхай.

Бүхы дээрээ «Искра» колхозой hү hаалиин фермэнүүд энэ жэлдэ 9100 центнер сагаан эдеэ гүрэндэ худалдаха даабаритай hаа, мүнөө жэлэй найман hарада тэрэнээ 8105 центнертэ хүргэбэ. Сентябрь hара соо үдэр бүхэндэ 30 гаран центнер hү бэлэдхэлэй пунктда оруулжа байhаарнь бодоходо, эндэхид жэлэйнгээ түсэбые октябриин эхеэр гүйсэд бэелүүлхэ аргатай.

Энэ ажахын түрүү hаалишад Н. Ф. Хакимуллина жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 2384 килограмм, Н. Е. Козлова — 2200, П. С. Братенькова — 2127 килограмм hү hаагаад, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Эдэ үдэрнүүдтэ ажахын фермэнүүдтэ үнеэд дулаан байрада оруулагдаад, дүүрэн рационоор эдеэлүүлэгдэнэ, hү hаалинь үшөөл дээшэлүүлэгдэжэ байна.

В. ШИРДАРМАЕВ.

Мухар-Шэбэрэй район.

ШАМДАХАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Үшөө дулаан үдэрнүүдэй байhаниие hамбаашалан, малай үбэлжэлгэдэ саг соонь бэлдээд, үбэлэй хүйтэниие айлтагүйгөөр угтахын тула Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид фермэ, гүүртэ, отарануудай малай байрануудые заhабарилжа эхилhээр үниинэй.

Колхоздо заhабарилгын дархашуулай дүрбэн бригада бии болгогдонхой. Тэдэнэр даалгагдаhан ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, заhабарилгаяа саг соонь бүтээхэл гэжэ оролдоно. Зуун-Моринной hү hаалиин комплексын дэргэдэ баригдаhан үнеэдэй тугаллаха байра соо С-Д. М. Дугаровай даадаг барилгашадай бригада нарай малай байха забhартай шалатай, үргэгдэhэн таhалгануудые, мүн үнеэдэй байха байра түхеэрнэ. Бригадын гэшүүд Р. Дугаров, М. Танхаев, Д. Доржиев гэгшэд эндэ цементээр шала дэбдижэ дүүргээд, үнеэдэй болон тугалнуудай наг шэбхэ гаргаха оньhон түхеэрэлгэ тодхохоор бэлдэнэ.

Мүн колхозой бусад отделенинүүдтэ барилга, заhабарилгын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана. Тоорын отделенидэ Р. С. Байловай болон М. Д. Саргаевай бригаданууд ажалдаа түлэг оронхой. Теэд тэдэнэр барилгын материалнуудаар, илангаяа цемент, шифер, хабтагай гэхэ мэтэ юумэнүүдээр дуталдана. Тиигэхэгүйнь тула энэ үлэhэн багахан сагта колхозой модо хюрөөдэдэг пилорамые hайнаар хүдэлгэхэ, барилга, заhабарилгые эрид түргэдхэхэ шухала.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

Түнхэн.

НЭГЭ АМИН БАЙХАДАА

Мүнхэ сагаан мүльhэ, саhаар хушагдаhан орьёл үндэр хадануудтай Хамар-Дабаанай урда хормой холоhоо лүнхын харагдадаг. Эндэ Далахайн совхозой 10 мянга гаран гектар эдлүүриин газар нэмжыдэг юм. Тэрэнэй ехэнхинь хээрын, хада уулын бэлшээри болоно.

hүүлэй хори гаран жэлдэ мяхалиг үүлтэрэй эбэртэ бодо мал үсхэбэрилдэг мэргэжэлтэй болсhон энэ ажахын 42 гүүртэ, фермэнүүдэй үхэрнүүд, 1300 гаран адуун hүрэг жэлэй дүрбэн сагта эндэхи хүдөөгэй бэлшээридэ ябана.

Захааминай районой эгээл захын энэ совхозой үйлэдбэриин онсо илгаань гансахан энээгээр түгэсэнэгүй. Ажахын гол hалбарида хүдэлдэг малшадай бригаданууд ехэнхидээ нэгэ гэр бүлынхидhээ гү, али ойрын түрэлхидhээ бүридхэгдэдэг. Утаата, Далахай тосхонуудhаа үбэлдөө хэдэн арбаад, зундаа зуу гаран модоной зайда тэдэнэр ажаhууна.

Үдэр соошье hуладуулха аргагүй хүдэлмэри бүтээхэдээ, бэе бэеэ мэдэдэг, хоорондоо бата холбоотой, найдабаритай ажалшад лэ урагшатайгаар хүдэлнэ ха юм.

Нэгэ үг зорилготой, хүсэл эрмэлзэлтэй коллективэй гэр бүлын салин хүлhэн, мүнгэн шан, нэмэлтэ түлбэриньшье hураггүй дээгүүр байдаг бшуу. Олонхи ушарта ажахын хүтэлбэрилэгшэд гүүртые даагшаар гэрэй эзэн эхэнэрые томилдог заншалтай.

Утаата тосхонhоо баруун хойшоо ошоhон Оронгодой голой Шээрэн гэжэ газарта үбэлжэдэг гүүртэ зорибобди. Эндэ тугалнуудые эхэдэнь табижа хүхүүлэн түлжүүлдэг малшад байрлана. Дүрбэдэхи үбэлжэлгээ эхилхээ байhан гэр бүлын коллективтэй, гэрэй эзэн Анна Эрдынеевна Самбуеватай уулзаабди. Бүхы харюусалгатай, хүндэхэн ажалыень тэрэнэй наhанайнь нүхэр Шагдар Цыренжапович, Арсалан хүбүүниинь даажа абадагынь гайхалгүй. Тусхайлбал, эрэшүүл үбэлжөөнhөө 90 гаран модоной зайда оршодог hарьдагай хоорондохи Хохюурта голой зуhаланда малаа hайнаар адуулжа зуhаа юм. Мүн арга хургаяа оложо, үбэлэй сагта малдаа эдюулхэ үбhэ сабшаа.

Нёдондо үбэлдөө үбhэ тэжээлээр дутамаг, ехэ саhатай, хүйтэн байжа, малшадай хүдэлмэридэ нилээд бэрхэтэй сагууд ушараа. Хэды тиигэбэшье малшад гүүртынгээ 110 үнеэд, гунжадай тэнхээ тамирые буурулаагүй. hүүлэй хоёр жэлдэ үбэлжөөндэ үбhэ, бусад тэжээл бага эдиhэн үнеэд нёдондо оройтожо үрэжүүлэгдээ hэн. Тиин энэ жэлдэ хабар хожомшог түл абтаа hэн. Эгээл олон тугалнууд апрель hарада, май соо гараhан байна. Бэеэр бага, жэжэ тугалнуудые зуhаланда харууhалхада хүндэшье, харюусалгатайшье. Зунай эхеэр hарьдагта саhа, бороо элбэг, үшөө hүниндөө хүйтэрдэг байгаа. Гэбэшье Самбуевтан тугал, үнеэдые нэгэшье, үхэл гарзада оруулаагүй, тобир hайн зуhуулаа. Мүнөө намарай үедэ, саашадаа үбэлдөө малшад бүхы хүсэл оролдолго, дүй дүршэлөө элсүүлжэ хүдэлмэрилхөөр шиидэнхэй. Эршэмтэй ажалай ашаар гэр бүлын коллектив жэл бүридэ зуун үнеэн бүриhөө 80 гаран тугал абана, тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые хоногто 550—600 граммаар дээшэлүүлнэ ха юм. 1986—1987 онуудай үбэлжэлгын үедэ тэдэнэр мүн лэ иимэрхүү үрэ дүн туйлаха уялгатай. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ гэhэн бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ оролсон, эндэхи малшад хүнгэн бэшэ үбэлжэлгээ баhал урагшатайгаар дабаха, абаhан уялгаяа дүүрэн бэелүүлхэ зорилготой.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шагдар Цыренжапович Анна Эрдынеевна хоёр Арсалан хүбүүтээ.

Н. ГОНГОРОВОЙ фото.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЭРИД ХУБИЛАЛТА ХЭХЭ

Манай Уланхаанай совхоз Хурамхаанай районой эгээл холын ажахы болоно. Арбаад жэлэй саада тээ ажахымнай Дэрээнэй совхозой отделени байһан юм. Иигэжэ мяханай үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ шэглэлтэй ажахы болгогдон байгуулагдаа бэлэй.

Мүнөө ажахыдамнай 2200 толгой эбэртэ бодо мал, 9500 хонин, 473 адуун тоологдоно. Тиихэдэ манда 2772 гектар газар элдүүрилэгдэдэг байна. Тэрэнэй хэжуугаар ажахыдамнай элдэб түхэлэй 27 автомашина, 41 трактор бии юм.

Газар тарялангые абажа хараха болоо һаа, энэ жэлдэ ойролоол 800 гектарта ороохото ургамалнууд таригдаһан байна. Оосо гэжэ газарта 300 гектар газар дээрэ силостэ оруулагдахаар нэгэ жэлэй ногоон таригдаа һэн.

Иигээд байхада, тарялангаймнай газар тон бага болоно. Урдахи жэлнүүдтэ бидэ таряан ажалда тиимэшье ехэ анхарал хандуулдаггүй байгаабди. Гансал энэ жэлдэ эгээн түрүүшынхеэ 300 гектар паар хахалаабди. Тиихэдэ баһал энэ жэлһээ эхилжэ, газарайнгаа хүрьһэнэй һалхинда үлеэлгэжэ тэмтээгдэхэгүйн тула газараа тусхай зуруud болгон хахалжа, тэрээн дээрэ ороохото ургамалнуудые таряа бэлэйбди. Иигэжэ энэ намартаа Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэд ерэжэ, манай газар тарялан эрхилэлгын гуримые шэнжэлхээр, газарай үрэжэлые дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри эхилхээр хараална. Эрдэмтэд манай ажахын поли бүхэнэй хүрьһэнэй бүридэлые, тэрэнэй шанарые бүхы талаһаань шэнжэлжэ, манай таряашадта газараа элдүүрилхэ талаар тусхай заахя заабаринуудые үгэхэ байна. Тиигэжэ бидэ тарялангаа зональна гуримай ёһоор эрхилдэг болохомнай гээшэ.

Ажахы доторнай һүүлэй үедэ газар тарялан ба бэлшээриин газар үргэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Энэмнайшье ойлгосотой. Тэндэ иимэ ажал үргэнөөр ябуулаагүй һаа, саашадаа адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ шадахагүй байнабди. Ушар тиимэһээ гансал энэ жэлдэ Хэбэли, Ширхаан ба Бэряанхүүр гэһэн холын бэлшээриин 400 гектар газарые һөөг бургааһанһаа сэбэрлээбди. Гансал Ширхаанда 150 гектар дээрэ иимэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Тиихэдэ энэ табан жэлэй туршада Шалшагарайн 350 гектар газар һөөг бургааһанһаа сэбэрлэгдэжэ, ёһотойл сабшалан болгогдохоор хараалагдана. Гадна мүнөө жэлдэ бидэ Хойто-Этхитэ, Хүшэгээр ба Гараанаанай 150 гектар сабшалангай газар һөөг бургааһанһаа, модо шулуунһаа, дошо болдогһоо сэбэрлэһэн байнабди.

Манай совхозой ажалшад арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа байна. Жэшээлхэдэ, байгша ондо нёдондонойхидо орходоо эбэртэ бодо малай гарзалалга 3 дахин, хонидойхи 2,5 дахин бага болгогдоо. Хонин ажал абажа хараха болоо һаамнай иимэрхүү. Совхозоймнай эхэ хонидой 7 отарын коллективэй зурганиинь 100 эхэ хонин бүриһөө 90 гаран хурьга абажа түлжүүлээ. Манай түрүү хонишон, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Д. Х. Дамбиновай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд 100 эхэ хонин бүриһөө 110,3 хурьга түлжүүлһэн, хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые эхэһээнь һалгааха үедөө 19,3 килограммда хүрэгэһэн байна. Тиихэдэ ахалагша хонишод Е. К. Дельбонова 100 эхэ хонин бүриһөө 98 хурьга, В. О. Рабжаев—92,5, С. Н. Бадмаева—92,2, Э. Е. Лоргоктоева—92,5 хурьга түлжүүлээ. Гадна хонишоднай нооһо хайшалха түсэбөө 102 процент дүүргэжэ шадаһан байна. Ажахы доторнай хониной мяха абаха түсэб баһал дүүргэгдэнхэй. Хонишоднай хайшан гэжэ ажаллахадаа иимэ амжалта туйлаба гээшэб? Эндэ ажахын тоосооной ба хамтын подрядай аша үрэ тон ехэ болоно. Юуб гэхэдэ, совхозоймнай бүхы хонишод ажал хэрэгүүдээ ажахын тоосооной ба хамтын подрядай гуримуудай болон эрилтэнүүдэй ёһоор ябуулна гээшэ. Иигэжэ олохон хонишоднай гаргаша багатайгаар ажаллаһан дээрэһээ жэлэй һүүлшын дүнгүүдээр ехэ мүнгэ салин абаһан юм. Тэдэнэй тоодо һубай хонидые адуулдаг У. У. Батуев, С. А. Тыхеева, Ж-Ч. Э. Очиров болон бусадые нэрлэжэ боломоор. Эдэ хонишоднай даажа абаһан хонидойнгоо 98—99 процентыень гарзалуулангүй ондо оруулһан байна.

Ажахы доторнай һаалиин нэгэ фермэ бии юм. Энэ коллективые коммунист, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто Д. И. Ухинов хүтэлбэрилнэ. Даши Изиевич урдахи жэлнүүдтэ республикын эрхим луговодуудай нэгэн байһан юм. Энэ нүхэрнай даажа абаһан сабшаланһаа гектарай дунда зэргээр 40—50 центнер үбһэ хуряагша бэлэй. Мүнөө коммунист Д. И. Ухинов һаалиин фермые даагша болонхой. Мүнөө тэрэнэй энэ коллективые хүтэлбэрилдэг болоһонһоонь хойшо тэдэнэрэй ажал хэрэгүүдынь яһала урагшатай ябуулагдана. Эндэхи һаалишад һү һааха, гүрэндэ худалдаха 9 һарынгаа түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэнхэй. Гүүртын түрүү һаалишад М. Т. Очирова, Д. Д. Нимаева, С. К. Ухинова, С. Д. Цырендоржиева гэгшэд һү һааха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ, нилээд ехэ амжалта туйлаба. Совхозоймнай һаалишад һү гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые Агууехэ Октябриин социалис революциин 69 жэлэй ойн баярай үдэртэ дүүргэхээр хараална. һаалишадтамнай иимэ арга боломжо бии гээшэ. Мүнөө һаамхай үнеэдтэ шэмэтэ тэжээл — зелёнко үгтэнэ. Энэ тэжээлые механизаторнууд Ф. И. Дулгиер, Ц. Л. Рабжаев гэгшэд бэлэдхэдэг юм. Тиихэдэ фермын дэргэдэхи 218 гектар сабшаланһаа дүн хамта 3188 центнер үбһэн хуряагдаа. Энэ тэжээл гүүртын үнеэдтэ яһала хүрэхэ юм. Тиихэдэ ажахы доторнай мүнөө жэлдэ 28 мянга гаран центнер үбһэн бэлэдхэгдэнхэй. Энэмнай хэээз хэээнэйхиһээ ехэ болоно.

Совхозоймнай олонхи эбэртэ бодо мал ба адуун зундаа холын бэлшээридэ гаргагдадаг юм. Энэ жэлдэ малшад А. Пазлиев, В. Хахинов, А. Затопляев гэгшэд Баряанхуурай бэлшээридэ 700 толгой залуу эбэртэ бодо мал абаашажа харууһалаа. Тиихэдэ малшад М. Д. Доржиев, Ц. Ч-Ц. Харнаев, Д-Ц. Р. Чойропов, Н. Я. Костяев, Ц. А. Бадмаев, А. Агунов гэгшэд 600 толгой гунжад болон үнеэдые Үмхэйн, Зүгдээлиин ба Ширхаанай бэлшээринүүдтэ гаргаһан байна. Хадын бэлшээриин тунга ногоондо мал яһала һайнаар таргалаа, шэгнүүрээ нэмээгээ. Энээн дээрэһээ бидэ бэлшээриингээ газарнуудые һайжаруулха гэжэ шиидэнхэйбди.

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ туйлай ехэ зорилгонууд хараалагданхай гээшэ. Хараалагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула арадай ажахыдахи нөөсэнүүдые тон гүйсэд дүүрэнээр элсүүлхэ гэжэ съезд онсолон тэмдэглээ һэн. Энэмнай манайшье ажахыда хабаатай гээшэ ааб даа. Намда нэгэ һанамжа гэхэ гү, али дурадхал бии. Би өөрөө зоотехник мэргэжэлтэй хүмби. Тиимэһээ совхозойнгоо эрхэ байдалые хаража үзөөд байхадаа, ажахы дотороо адуунай тоо толгойе олошоруулаа һаа, яһала олзотой байха гэжэ бодоноб. Хэнэйшье мэдэһээр адуу морид жэлэй дүрбэн сагта өөһэдөө хоолоо олодог гээшэ. Ажахы доторнай адуунай тоо толгой 2 дахин олошоруулха арга боломжо бии. Тиигэбэл бидэ бага гаргашатайгаар жэл бүри гүрэн түрэдөө ехэ мяха тушаадаг болохо һэмди. Юуб гэхэдэ, адуунай 1 центнер мяханай өөрын үнэ сэн үхэрэй гү, али хониной 1 центнер мяханайхида орходоо 5—6 дахин бага байдаг шуу. Харин адуунай ба үхэрэй мяхан гүрэндэ адли сэнтэйгээр абтана.

Ажахыдамнай мяхалиг үүлтэрэй казах сагаан толгойто мал ехэ олон. Бидэ эдэниие мяханда тушаадагбди. Теэд энэ үйлэдбэрилэгдэһэн мяханай өөрын үнэ сэн тон ехэ байдаг. Эдэ малда эдюулхэ нэгэ центнер холимол тэжээл худалдажа абахадамнай, аяар 35 түхэригэй болоно.

Тиимэһээ энэ үүлтэрэй малай тоо толгойе үсөөрүүлжэ, ажахы дотороо 400 үнеэ бариха комплекс байгуулаа һаамнай, яһала ашаг үрэтэй байха бэлэй. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, би энэ асуудалые районойнгоо мэргэжэлтэдэй урда табинаб. Тэдэнэр энэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ, нэгэ болохотой шиидхэбэри абаха аабза гэжэ найданабди.

Ажахы доторнай шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Манайда газар тарялан эрхилхэ хүсэ ехэтэй К-700 түхэлэй тракторнууд дуталдана. Иимэ техникэгүйгөөр бидэ газар тарялангаа үргэдхэхэ асуудал шиидхэжэ шадахагүй байнабди.

Тиихэдэ эбэртэ бодо малай байха байранууд хуушаранхай. Жэшээлхэдэ, Уланхаанай һаалиин фермын байра шэнээр бариха саг тулажа ерээ. Ажахы доторнай жэл бүри барилгын материалнууд, илангаяа шифер дуталдадаг.

Эдэ бүхы асуудалнууд өөрын сагта шиидхэгдэхээр болонхой.

Мүнөө совхозоймнай ажалшад КПСС-эй XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө хурдадхалгын ба хубилан шэнэлэлгын замаар ажал хэрэгүүдээ эрхилхэ байһанаа ойлгонхой, тэрэнэй түлөө тэмсэлдэ оронхой.

Ю. МАРАКТАЕВ,
Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой директор.

Марксистско-ленинскэ һуралсал

ХЭРЭГЭЭРЭЭ БАТАЛХА

Хяагтын районой Хираанай-Адагай дунда һургуулиин багша, КПСС-эй гэшүүн А. М. Фалилеева 10 гаран жэлэй туршада пропагандистаар хүдэлнэ. һуралсалай шэнэ жэлэй урда тээ тэрэнэй дүй дүршэл тухай хөөрөө һаа, һонирхолтой гэжэ һанагдана.

Ася Михайловна коллективэйнгээ багшанарай һурадаг научна коммунизмын һургуулиие хүтэлбэрилдэг юм. Нёдондо тэдэнэр «Эрдэм-техникын дэбжэлтэ, юрэнхы ба мэргэжэлэй һургуулиие хубилган шэнэлэлгэ» гэһэн курс шудалһан байна.

Тус асуудалай илангаяа мүнөө, һургуулиин реформые бэелүүлгын үедэ, багшанарай ажалтай нягта холбоотой байһаниинь ойлгостой.

«Эрдэм-техникын дэбжэлтэ болон һургуулиин реформо бэелүүлгэтэй сасуу дунда һуралсалые нарижуулан һайжаруулга» гэһэн темэдэ тус һургуулиин нэгэ хэшээлынь зорюулагдаа бэлэй. Энэ хэшээлдэ пропагандист онсо харюусалгатайгаар бэлдээ һэн.

Ерээдүйдэ тон ехэ удха шанартай байха юрэнхы һургуулиин реформые бэелүүлхэ хүдэлмэри хадаа ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар эгээл гол шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ А. М. Фалилеева темээ соносхоһоной удаа тусгаар тэмдэглэбэ.

Эрдэм-техникын дэбжэлтэ һуралсалай удха, шанарта сэхэ хабаатай гэжэ пропагандист мэдэдэг һэн. Тиимэһээ һуралсал эрдэмэй шэнжэтэй байжа, эрдэмэй, техникын болон соёлой үндэһэ һуури дээрэ саг үргэлжэ нарижуулагдаха ёһотой.

Юрэнхы ба мэргэжэлэй һургуулиие хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүдые А. М. Фалилеева һайса шудалжа, дэбтэр соогоо зарим зүйлнүүдыень буулгаад, хэшээлээ хоёр талын хөөрэлдөөнэй маягтайгаар үнгэргэхэ гэжэ шиидэбэ.

Теэд хөөрэлдөө ягаад үүсхэлтэй гээшэб? һургуулидань гол түлэб дээдэ болон тусхай дунда эрдэмтэй 25 шагнагшад багшанар һурадаг. һуралсалые хүтэлбэрилэгшэ шагнагшадайнгаа арга боломжонуудые һайн мэдээд, хэдэн хүндэнь практическа даабаринуудые үгэхэдэнь, тэдэнь дүүргэдэг гээшэ. Тиигэжэ бүхы һуралсалынь үнгэрдэг юм. Хэшээлэйнь ямаршье түхэл янзаар үнгэрбэл, заатагүй хоёр талын эдэбхитэй хөөрэлдөөн тэндэнь үүсхэгдэдэг. Шагнагшадтаяа пропагандистын иимэ харилсаатай байхада, һуралсалыньшье урагшатай байгаа юм бээз.

һүүлэй жэлнүүдтэ политһургуулидань шагнагшадай мэргэжэлэй ажал ябуулгатай сэхэ холбоотой асуудалнуудай шудалагдадаг болоходонь, һонирхолынь бүришье дээшэлээ.

һуралсалайнгаа үедэ шагнагшад заншалта ёһоор үгэ буляалдаанда хабаададаг, теоретическэ мэдэсээ, һургуулиин, районой, республикын, ороной эрхим багшанарай дүй дүршэл хэрэглэн, проблемнэ эрхэ байдалые тайлбарилжа, энээндэ өөрынгөө сэгнэлтэ үгэдэг. Иимэ ушарта шагнагшадай шунал абьяасань бүри дээшэлдэг гээшэ.

Реферат, элидхэлнүүдэй темэнүүдые зүбөөр хубаарилга, һуралсалай үедэ зүбшэн хэлсэхэ гол асуудалнуудые тусгаарлалга, номуудаар хангалга шухала удха шанартай. Бүхы шагнагшад «Воспитание школьников» журнал, «Учительская газета» захижа абадаг. Хэшээлдээ бэлдэхэдээ, «Политическое самообразование», «Народное образование», «Советская педагогика» журналнуудые, «Аргументы и факты» гэжэ бюллетень хэрэглэдэг. һуралсалайнь үнгэрдэг обществоведениин кабинедэй «Контрпропагандистска хүдэлмэриин булан», «Бүмбэрсэг дэлхэйн ажабайдал» гэһэн стенднүүдтэ материалнуудай суглуулбаринууд дурадхагдадаг, дэлхэйн политическэ карта һуралсалай самбар, пропагандын техническэ хэрэгсэлнүүд бии.

Пропагандистын теоретическэ, методическа бэлэдхэлһээ олон юумэн дулдыдадаг гээшэ ааб даа. Энэ талааршье Ася Михайловна һайн сэгнэлтэдэ хүртэхөөр, мэдэсээр баян, партийна даабаридаа харюусалгатайгаар хандадаг, юрэдөөл, шагнагшадтаа эрхим жэшээ боложо үгэдэг байха юм. һонёо бууранги, залхууршаһан зон А. М. Фалилеевагай хэшээлнүүдтэ байдаггүй. Юундэб гэхэдэ, тэрэ һайнаар бэлдэжэ, һуралсалай-методическа элдэб аргануудые хэрэглэдэг байна. Хэшээлнүүдтээ Ася Михайловна һонирхолтой хүнүүдые урижа, хөөрүүлдэг, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые, пластинкануудые, теледамжуулгаһаа зүйлнүүдые хэрэглэдэг юм. Тиин хэшээл бүхэнэйнь зохёохы бэдэрэлгэтэйгээр үнгэржэ, һуралсал һайжаруулха талаар бүтэмжэтэй дурадхалнууд оруулагдадаг.

һуралсалые шагнагшадтаа үнэн хэрэгтэй болгохо, политическэ мэдэсээ дээшэлүүлхэ хүсэлэн тэдээндэ олгохо, бэеэ даагаад, эхэ бэшэгүүдые шудалжа һургаха, реформые бэелүүлгэдэ оруулха өөрын онсо хубитаяа тодорхойлхо, үйлэдбэриингөө ажал ябуулга һайжаруулха, совхозой хүдэлмэришэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха дадалтай болгохо, класс, һургуули, район дотор тохёолдоһон эрхэ байдалые шэнжэлжэ һургаха, реферат бэшүүлжэ хамгаалуулха, шагнагшадай рефераадуудта рецензи бэшүүлхэ, пропагандын шадабаритай болгохо — энэл даа пропагандистын оролдолгоёо элсүүлдэг гол асуудалнууд.

Марксистско-ленинскэ үзэл бодол, коммунис суртал һургаал һурагшадта бүрилдүүлхэ гээшэ һургуулида ябуулдаг һуралсалай эсэсэй зорилго байһан хадаа, тэрэнь, Ленинэй үгөөр хэлэбэл, «партийна хараа бодолые имагтал үгэ дээрэ бэшэ, харин хэрэг дээрэ элирүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ, энээнэй хойноһоо шанга гэгшээр хинаха» гэһэн шагнагшадай, пропагандистын үмэнэ табигдаһан гол зорилго болоно бшуу.

Пропагандист А. М. Фалилеева шагнагшадайнгаа имагтал мэдэсэ дээшэлүүлхын бэ-

Баргажанай районой автотранспортна предприятиин коллектив районойнгоо таряашадта таряа хуряалгын халуун хаһада ходо туһалдаг һайн һайхан заншалтай юм. Энэ жэлдэ энэ предприятиин найман жолоошон Уланай колхозой таряа хуряалгада хабаадалсаа. Эдэнэр урда жэлнүүдтэшье энэ колхоздо туһалдаг һэн. Эдэ жолоошод гурбадахи жэлээ Уланай колхоздо хүдэлхөө ерэһэн байна. Жолоошодой бүлэгые Георгий Хафу хүтэлбэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Уланай колхоздо таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан бүлэг жолоошод А. Тапсьян, С. Пиличук, Н. Любовников, В. Лобыцин, бригадир Г. Хафу, Ю. Хайзик, О. Молонов, В. Белокопытов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Совет орон дотор

ТЭМСЭЛЭЙ БА ИЛАЛТАНУУДАЙ ЗАМ.

КАЛИНИН. «Агуухэ Октябрь — марксизм-ленинизмын сурталай бодолнуудай илан мандалга» гэһэн бүхэсоюзна научна конференци эндэ боложо үнгэрбэ. Марксистско-ленинскэ һургаалые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө большевигүүдэй партиин ябуулдаг тэмсэлэй ашаар мүндэлһэн Агуухэ Октябриин социалис революциин түүхын шухала асуудалнууд конференциин пленарна болон секционно заседанинуудта бүхы талаһаа харагдаа.

Россидахи илалта түгэс революци болбол социалис гол бодолнуудые бүхы дэлхэй дээрэ нэбтэрүүлхэ хүсэтэ түлхисэ болоһон, дэлхэйн хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые тодорхойлһон байгаа гээд онсолон заагдаа.

ЭРШЭМТЭЙ ШАНГААР

БАРНАУЛ. Намарай хии бараан Алтайн таряашадай түсэбүүдые буруу һүргэжэ шадаагүй. Гүрэнэй амбаарта 2,5 миллион тонно шэнэ ургасын ороохо тушаабашье, тэдэнэр гүрэндэ ороохо худалдаха эршэеэ һуладуулнагүй. Түсэбөөр хараалагдаһанһаа 1,5 дахин ехэ шэлдэн хатуу шэниисэ суглуулагдаа, хара таряа ба обёос хуряаха түсэбүүд дүүргэгдээ. Хизаарай 16 районой таряашад жэлэй гол шалгалтые амжалтатайгаар бариба. 200-гаад шахуу колхоз, совхозуудһаа дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудай тоосоогоор ороохон ороһон зандаа.

Хуряалгые үшөө дүүргээгүй Каменска, Хабаровска, Тюменцевскэ, Панкрушихинска, Шелаболихинска болон бусад районуудай ажахынуудта хизаарай агропром сулоолэгдэһэн комбайнуудые, автомобильна томо отрядуудые эльгээгээ. Механизаторнууд техникээ тусгаар түхеэрэн, сэхэ комбайндалгада ороо. Ороохон тоогууд дээрэ һаатангүй, тушаан абалгын пунктнууд болон элеваторнуудта эльгээгдэнэ. Ороохо бэлэдхэгшэд болон жолоошод габшагай шангаар хүдэлжэ, ехэ туһа нэмэри хэнэ.

Ургаса хуряалгын дүүрэхэ дүтэлөөд байхада, ажалай эршэ улам шангадана. Комбайнернууд, трактористнууд, жолоошод машинануудай кабина соохоо сүүдхээр гаранагүй. Тоогуудай болон элеваторнуудай хүдэлмэрилэгшэд үдэр, һүнигүй ажаллана. Алтайн таряашад ургаса түргөөр хуряажа, бүрин бүтэн хадагалха тухай нэгэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлнэ.

ПОЭЗИИН ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ ГАЛ

БАКУ. Революциин хэрэгэй түлөө тэмсэлэй баатаршалгые, арадай зохёон байгуулха ажалай урмашалые харуулһан уран һайханай антологидо азербайджан литераторнууд шэнэ хуудаһануудые нэмээбэ. Бакугай 26 комиссарай мемориалай дэргэдэхи мүнхын галай дэргэдэ Эхэ орон, парти, эб найрамдал тухай шүлэгүүдынь зэдэлбэ. Эндэ, шэн зоригто коммунарнуудай дурасхаалай үдэртэ революционно поэзиин һайндэр эхилээ.

Республикын промышленна предприятинуудаар, колхоз, совхозуудаар, институдууд болон һургуулинуудаар уран зохёолшод ябаа. Ажалша коллективүүдтэй тэдэнэрэй харилсаа холбоон улам дүтэ боложо байнхай.

ЛИПЕЦКЫН 500 МЯНГАДАХИ АЖАҺУУГША

ЛИПЕЦК. Эндэхи гэрлэлгын шэнэ ордондо баярай оршон байдалда хотын 500 мянгадахи ажаһуугша бүридхэлдэ абтаба. 20 жэл соо металлургнуудай хото хоёр дахин шахуу ургаа юм.

Шэрэм хайлуулдаг пеэшэнгүүд болон конвертернэ цехүүдэй баригдахада хүнүүдэй һуудал байдалда ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй болоһон байгаа. Предприятинуудай мүнгэ зөөрөөр Европо дотороо эгээл томо хүнгэн атлетикын манеж, амаралтын баазанууд, тамаралгын бассейнүүд баригдаһан байгаа. Металлургнууд үйлэдбэреэ шэнэдхэн хубилгажа, экономическа арга боломжые ехэ болгоо. Оршон тойронхи дайда ехээр бузарлагдахаяа болёо юм. Байгша табан жэлдэ элүүрые хамгаалгые хүгжөөлгэдэ 300 миллионһоо дээшэ түхэриг гаргагдаха байна. «Элүүр энхын» комплексно программые бэелүүлхэ талаар Новолипецкын металлургическа комбинадай дүй дүршэлые КПСС-эй ЦК һайшааһан байна.

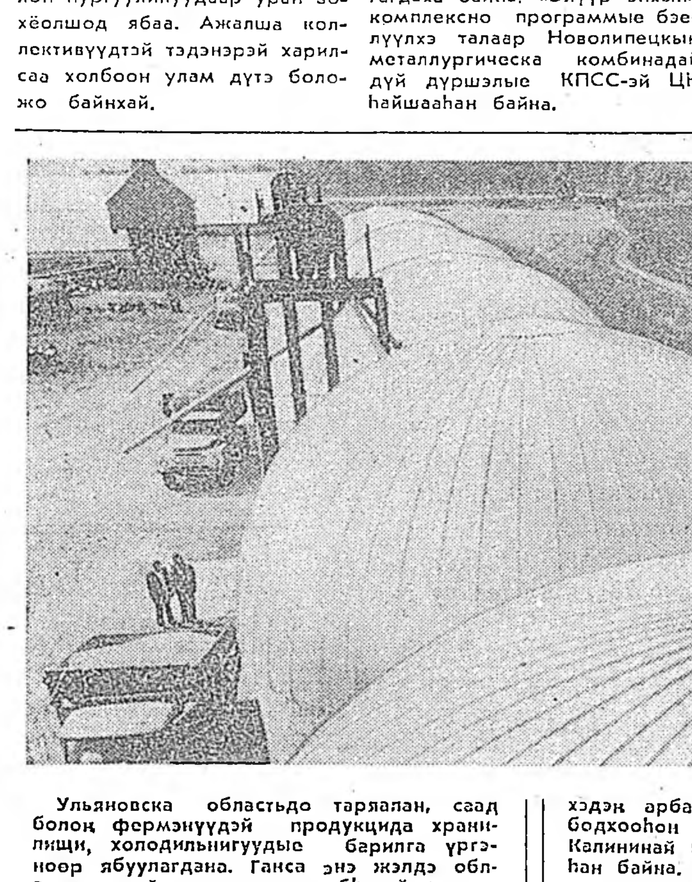

Ульяновска областьдо тарялан, саад болон фермэнүүдэй продукцида хранилищи, холодильнигуудые барилга үргэнөөр ябуулагдана. Ганса энэ жэлдэ облагропромой ажахынуудта үбһэнэй, ногооной гурилай, тэжээлэй ороохоной хэдэн арбаад складууд, хартаабха болон корнеплодуудые хадагалха байшангууд бодхоогдобо.

Область соогоо түрүү Чердаклинска РАПО-гой колхоз, совхозуудай ажалшад

Репортаж

ХЭЛЭҺЭН СООГОО ДҮҮРГЭБЭ

Нэгэ багахан гүбөө дабаад гарахадамнай, ханаабуудаар хубаарилагдаһан полиин захада кукуруза хуряадаг комбайн шэрэһэн тракторай аргаахан ябахань харагдаба.

— Мүнөө энэ комбайн юундэ ябуулагданаб. Силос даража дүүргээбди гээ бэшэ һэн гүт? — гээд хажуудаа һууһан XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой профкомой түрүүлэгшэ Ксения Григорьевна Ткачеваһаа асуубаб.

— Эндэ хартаабха таригданхай юм. Мүнөө болотор хюруу унаагүй дулаан байна. Мүн хэдэн үдэрэй урда ехэ бороо орожо, хартаабхын гандаһан эшэ һэргэжэ, үшөө ногоон зандаа ургажа байна ха юм. Тиимэһээ хартаабха хуряадаг комбайнда ехэ хүндэ байдаг. Хартаабхашье эшэтээ суг хаягдахаяа һанадаг. Энэ ушарһаа нэн түрүүн энэ комбайнаар хартаабхын эшэ сабшанабди. Тээ саана хартаабха хуряагшадыемнай харахат даа, — гэбэ.

Уданшьегүй поли дээрэ эреэмэряан хубсаһатай хүнүүдэй хартаабха түүжэ ябахань харагдаба. Хартаабха малтадаг дүрбэн комбайн хойно хойноһоо һубарилдан ябана.

— Манай колхоздо энэ ургаса 145 гектарта таригданхай юм. Тэрэнэй 100 гектарынь уһалагдадаг газарта. Гэбэшье энэ жэлэй зуниие мэдэнэ ха юмта даа. Хэды уһалагдажа байгаашье һаа, хүрьһэниинь элһэн хадаа гандаа. Эндэһээ гектарай 100 центнер абахабди гэжэ һананаб. Харин нүгөөдэ полиһоо мүртэй хартаабха абтахагүй даа. Гэбэшье гүрэндэ худалдаха түсэбөө заатагүй дүүргэхэбди,— гээд колхозой агроном Василий Васильевич Тюрюханов мэдүүлбэ.

Хартаабхашадтай хөөрэлдэхэдэмнай, абаһан социалис уялгаяа заабол дүүргэхэ байһанаа мэдүүлээ һэн. Звеногой гэшүүд бүхы ургасаяа гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Арадай хинагшадай постые коммунист Петр Евдокимович Афанасьев толгойлжо, хартаабха малтадаг комбайнаа саг зуура байлгажа, поли дээгүүрээ ябажа, хартаабхын үлэһэн үгые шалгадаг. Петр Евдокимович һурагшадай дутуу суглуулһан байгаа һаань, тэдэниие дахин ябуулдаг юм.

— Ургаса муутай энэ жэлдэ түсэбөө дүүргэхын түлөө монсогоршье хартаабха газар доро үлөөхэ ёһогүйбди. Гадна гүрэндэ худалдахаһаа байха үшөө һайн үрэһэ хадагалха ёһотойбди. Юрэдөөл, бүхэли зундаа харууһалжа, ургуулһан ургасаяа гүйсэд лэ хуряахые оролдоно гээшэбди. Хуряаһан ургасаһаамнай звеногоймнай салин хүлһэн сэхэ дулдыдаха байна бшуу. Бүхы ургасаяа арбан үдэр соо дууһаха зорилго табинхайбди,— гээд П. Е. Афанасьев хэлэбэ.

Тус колхоздо Бэшүүрэй дунда, найман жэлэй һургуулинуудай һурагшад туһалжа, поли дээрэһээ хартаабха тэрэ дары колхозой складта асарагдажа, эндэ илгагдаад, үрэһэндэ хадагалагдаха тусхай байрада абаашагдана. Энээн соонь орожо харабабди. Байрань эртээнһээ бэлдэгдэнхэй. Багахан забһартай хоёр дабхар шалань һэльбэн заһабарилагданхай, ханануудынь сагаадагданхай.

— һанаагаа зобохо юумэмнай гэхэдэ, гүрэндэ худалдаһан хартаабхамнай саг болзор соогоо абаашагданагүй. Хэлсээнэй ёһоор «Бурятплодоовощхоз» абаха ёһотой юм. Теэд машина байхагүй. Энэ ушарһаа боложо, нёдондо нилээд ехэ хартаабха хосороо һэн. Энэшье жэлдэ иимэ юумэн болохоёо байна хэбэртэй. Хартаабхашадай оролдожо ургуулһан энэ ургаса иигэжэ һалгаха гээшэ тон буруу. Мүнөө бидэ энэ асуудал РАПО-гой хүтэлбэрилэгшэдэй урда табинхайбди,— гээд В. В. Тюрюханов мэдүүлбэ.

Эндэ хүдэлжэ байһан һурагшад, механизаторнууд эдеэ хоолоор һайнаар хангагданхай. Эдэнэр үдэртөө хоёр дахин эдеэлнэ. Тиихэдэ мяханай 50 процентые колхоз түлэнэ, овощ, мод гэхэ мэтэ түлбэригүйгөөр үгтэнэ. Үдэр бүриин даабари булта́нда мэдээжэ болгогдоно. Даабарияа дүүргэһэн механизаторнууд материальна, моральна талаар урмашуулагдана.

һаяхан тус колхоз хонходоходомнай профкомой түрүүлэгшэ К. Г. Ткачева иигэжэ хэлэбэ:

— Үрэһэндэ хадагалагдаха 5 мянган центнер хартаабха илгагдажа хадагалагдаба. Гадна колхознигуудта худалдаха хартаабха баһал нөөсэлэгдөө гээшэ. Энэ складыемнай Иосиф Галактионович Афанасьев даадаг. Энэмнай эндэ үнинэй хүдэлжэ дүршэнхэй, тон харюусалгатай хүн юм.

Үнгэрһэн жэлдэ тэрэ үрэһэндэ хадагалагдаһан бүхы хартаабхын 80 процентыень һайн шанартайгаар тарилгада хүргэһэн юм. Харин мүнөө тэрэ бүхы хартаабхаяа гутаангүй, һайн шанартайгаар үбэлжүүлхэ уялга абанхай. Тиимэһээ тэрэ суг хүдэлдэг нүхэдтэеэ колхозой түбтэ илгагдажа эльгээгдэһэн хартаабха хадагалагдаха газартань хэхэдээ үшөө дахин илгаа. Мүн эндэ тусгаар дулаа үгэжэ байха оньһон түхеэрэлгэ табигдаа. Сэбэр агаар оруулха соргонууд хэгдээ. Үрэһэнһөө үлүү хадагалагдаһан хартаабхаяа колхоз хабартаа город асаржа худалдаха түсэбтэй. Иигэжэ үйлэдбэрилһэн зарим продуктнуудаа өөрынгөө мэдэлээр худалдаха эрхээ колхоз бэелүүлхэнь ха юм.

Тус колхозой хартаабхашад хартаабха ургуулха, гүрэндэ худалдаха энэ табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй даабари амжалтатайгаар бэелүүлбэ.

М. САНДАНОВ.
Бэшүүрэй район.

ХУУЛИ

…Ы ХҮСЭЭ …СҮҮЛХЭ …ТОЙБДИ

риальна болон уголовно талаар харюусалгада ороhон байха.

Бүхы район дээрэ абажа харабал, зарим тэды амжалта бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнгэрhэн хахад жэлэй турша соо нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, хулгай хэхэ ябадал хоёр дахинаар үсөөрөө, хулгайшадые бариха ушар удаан саг соо унжагайрхагүй, түргэн болоо. Тиигэбэшье социалис зөөриие сахин хамгаалха талаар эмхидхэлэй ба хуули ёнын хэмжээнүүдэй хэды абтажа байгаашье hаань, район дотор зарим тэды дутуу дундануud үзэгдэhөөр гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Жэшээлхэдэ, Хандагатайн леспромхоздо, Элхиин автозаhабарилгын заводто, Загарайн хилээмэнэй заводто, Онохойн ой модоной-промышленна комбинадта болон гүрэнэй зарим эмхи зургаануудта гүрэнэй зөөриин хулгайда орохо ябадалтай тэмсэл hулаар ябуулагдана. Гүрэнэй зөөриие хубиингаа хэрэгтэ хэрэглэхэ ябадалтай эбсэшэгүй тэмсэл ажалша коллектив бүхэндэ байгуулагданагүй. Зарим тушаалта нюурнуудайшье арадай баялигта обтоhон баримтануудшье байха. Шэнэ-Бэрээнэй заводой 10-дахи цехэй начальник Илюхин кладовщик Терентьева «Сельхозтехникын» түлөөлэгшэ Алиев хоёртой 1985 оной эхиндэ хэлсээ хээд, «ГАЗ-69» түхэлэй машинын 2 мянга гаран түхэригэй запас частьнуудые хулгайлhан байна. Энэл заводой бухгалтернууд Галецкая Жерлова хоёр документнүүдые худхаhан хуймаhанай hүүлээр гүрэнэй кассаhаа 8 мянган түхэриг абаhан байна. Эдэ нюурнууд бултадаа арадай сүүдээр хэhээгдэжэ, зэмээ амсаhан байна.

Хандагатайн леспромхозой ОКС-ын начальник Гендунов, складые даагша Прокопьева гэгшэд hэшхэлээ алдажа, хүнгэн мүрөөр баяжаха замда ороhон ябаа. Хандагатайн леспромхозой кассир Суханова гэдэг Госбанкын, районойнгоо зүгhөө шалгалтын удаан саг соо болодоггүйе hамбаашалан, бухгалтерай албанай хайша хэрэгээр хүдэлдэгые мэдэhэн тула өөрынгөө хармаание гүрэнэйхиhөө олон жэлэй турша илгаруулхаяа болишоhон байгаа. Тэрэ 1981 онhоо эхилээд, 1985 оной эсэс хүрэтэр 14,5 мянган түхэриг үбэршэлhэн байшоо. Буряадай АССР-эй Верховно сүүд тэрэниие hая сүүдлэжэ, 8 жэлээр эрхыень хаhажа, зөөриень бэшэhэн байна.

Районой худалдаа наймаанай системэдэ гүрэнэй зөөри дутааха, үрихэ, эдихэ ябадал гаргагшад мүн лэ дайралдана. Шулуутайн ОРС-ын (Шэнэ-Бэрээн тосхон) «Сибиряк» магазинай наймаалагшадай бригадын гэшүүд өөhэд хоорондоо хэлсэжэ ерээд, кассаhаа 1,2 мянгаhаа дээшэ түхэриг үлүү гарган эдеэ. Бригадын бүхы 7 хүн ахамад наймаалагша түрүүтэй хуулиин ёhоор хэhээгдээ.

Хүдөө ажахыда хүйхэршүүл мүн лэ олдоно. К. Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд — эсэгэ хүбүүн хоёр Даниловууд, «Гигант» колхозой хонишод Корытов, Хаустов гэдэгүүд ежахынгаа зөөриие хулгайлаа. Районой ахамад ветеринарна врач Михеев гэгшэд хэтэрхэдээ албандань хэрэгтэй байhан спиртээр архидадаг болонхой.

Иимэрхүү хуули буса ябадал гаргадаг, нэгэндээ нэтэржэ, арадай зөөридэ гар хүрэдэг hэшхэл hэнгэргүйшүүлтэй тэмсэхыемнай парти, правительствамнай уряална. Эдэ уряануудые үргэн олон арад зомнай ехэтэ hайшаан дэмжэнэ.

1985—1986 онуудай хугасаа соо гүрэнэй болон ниитын транспорт хубиингаа хэрэгтэ хэрэглэhэн 300 гаран ушар Загарайн район дотор тэмдэглэгдэнхэй байна. Гүрэнэй техникэ hэнгэргүйгөөр хэрэглэжэ, саад дээрээ гэр бариhаншье ушарнууд бии. Гүрэнэй автокран, бульдозер гэхэ мэтые нэгэ час соо хэрэглэбэл, гүрэниие дунда зэргээр 50 түхэригэй гарзада оруулhантай адли юм. Тиихэдэ ямар ехэ ороohо талхан үмсын малда эдюулэгдэнэ гээшэб.

Мүн ехэхэн хэмжээнэй электрын элшэ хүсэн хулгайгаар хэрэглэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай байгша оной майн 28-да абаhан «Ажал хэнгүй олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» тогтоолой үндэhөөр, мүноодэрэй гол зорилго ямар бэ гэхэдэ, энэ муу муухай ябадалтай тэмсэлдэ парти болон арад зониие элсүүлгэ болоно. Энэ зорилгые шиидхэлгэдэ бидэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ ёhотойбди.

А. МУРАВЬЕВ,
Загарайн районой прокурор.

ХАНИ БАРИСААН — МАНАЙ БАЯЛИГ

ТАСС-ай фотохроника.

ХҮҮГЭДЫЕ ҺЭРГЫЛХЭ

ухибүүн тэрээн соо унажа, тэхэрюулшэгүй тодхор тохёолдожо магад.

Үхибүүд хайшан гэжэ байhаар галда шатана гээшэб? Хэдэн жэшээ дурдая. Бүлэг үхибүүд газаа наадажа байтараа, досоогоо шэрэтэй боошхо харажархиба ха. Тэдэнhээ тээ томохон нэгэ хүбүүхэн хажуугаарнь үнгэржэ ябатараа: «Тэрээ урууга шиирэ хаяжархигты, hонихон абяан дуулдаха байха»,— гэбэ. Долоотойхон Толя хүбүүн гэртэhээ зуруул асараад, хэдэ хэдэн модо шударжа хаяба. Тэрэнэй үшөө хаяха гэжэ байтарнь, боошхонь тэhэржэ, хүбүүн хүндөөр шатаhан байха юм.

Шэнэ жэл угталга ехэ баяр асардаг. Тэрэ үедэ шубуун дэнгүүдые аhаалга аюултай. Долоотойхон Таниин капрон плати дээрэ шубуун дэн унашоо. 11-тэй Аллын плати дээрэ бенгальска галай ошон сасараа. Иимэрхүү аюулнуудhаа аргагүй hэргэлэн байха хэрэгтэй гээшэ.

hурагшад hургуулиhаа химиин бодосуудые абажа гараад, аптекын эмүүдтэй холижо, мүн лэ элдэб янзын тэhэрэлгэ хэжэрхидэг байна.

Үхибүүдэй хүндөөр дүрэхэ ушар хойшолонтой байдаг. Нэгэдэхеэр, аргалуулhанайнь hүүлээр үлэhэн hорьбо үхибүүндэ косметическэ талаар хохидол үзүүлхэhээ гадна үе мүсэдэнь нүлөөлжэ, газааhаань харахада, түхэл маягыеньшье хубилгажа болохо юм. Хүзүүн ба нюураа дүрэхэдэ, жэшээнь, яhаниинь гажажа магад. Иигэжэ хубилhан яhанай заhаргадахань бэрхэтэй байдаг.

Электрын галhаа гэмтэлгэ мүн лэ ехэ хохидол асардаг. Бүри жаахан үхибүүд гартань ороhон лэ бүхы юумые амандаа хэдэг заншалтай ха юм. Нэгэ бага ехэнүүдынь «шэнжэлхэ» хүсэлэл гаргажа, элдэб эсын жэжэ-божо түмэр зүйлнүүдые розеткэ уруу түлхидэг зантай.

Хүндөөр дүрэхэ, шатахада, үхибүүнэй бэеын бүридэлдэ гүнзэгы хубилалтанууд болодог. Энэ үеын медигүүд дүрэhэнэй үбшэн гэжэ нэрлэдэг юм. Үхибүүдтэ дүрэhэнэй үбшэн түргөөр эхилжэ, хүндөөр үнгэрдэг.

Дүрэhэн үбшэн өөрын хуулита жама ёhоор үнгэрдэг. Тиимэhээнь тэрээндэ 4 шата тодоруулагданхай: нэгэдэхинь, тэсэшэгүй ехэ үбшэнhөө мэдээ табилга, бүхы органууд муугаар хүдэлжэ эхилнэ: зүрхэ hудаhанай сохисо hуларна, шуhанай даралта унана; бөөрэ хүдэлхээ болино, мүн бусад органуудайшье хүдэлмэри hуладажа захална. Хоёрдохинь, 8—12-дохи хоногтоо бэе хордожо эхилнэ. Үхэhэн арhанай үлэгдэлнүүд шуhанда орожо, бүхы бэень хорлогдожо захална. Гурбадахинь, септикотоксеми үбшэн эхилжэ, дотор органууд соогуур шуhан муудана.

Дүрбэдэхинь, hайн бололго, эдэгэлгэ.

ШАТАЛГАДА ТҮРҮҮШЫН ТУҺАЛАМЖА

(докторой ерэхэhээ урид).

Хубсаhандань гал аhаад байhан хүниие алдажа гүйлгэнгүй, хубсаhыень түргөөр тайлаха хэрэгтэй. Агаарта гал бүри hүжэрдэг. Хүл дээрээ байбалнь нюурынь, үhэниинь дүрэжэ болохо. Иимэ ушарта оробол, эгээл hайн арга юуб гэхэдэ, үхибүүе бүдөөр ороохон дээрэ. Агаарай орохоёо болиходо, гал түргэн унтардаг.

Хэрбээ халуун шэнгэн юумэндэ дүрэhэн байбалнь, нэбтэрhэн халуун хубсаhанhаань сүлөөлхэ шухала. Тиихэдэ шархадань няалдашаhан газарыень хобхо татангүй, түхэреэлүүлжэ хайшалаад абаhан дээрэ. Дүрэhэн газартань сэбэр марли табиха юм. Өөhэдөө мэдээд, элдэб түрхисэ (галуунай өөхэ, шасарганын тоhо) хэрэглэhэнэй дэмы. Врачай ерэхые хүлеэhэн дээрэ.

Химическэ шархые 15—20 минута соо хүйтэн уhаар сохюулхада hайн.

Дээрэ дурдагдаhандаа эсэс табиха дээрээ юу хэлэлтэйб гэхэдэ, хүндэтэ эжы, баабайнар, үхибүүдээ харууhагүйгөөр бү орхигты гэжэ гүйха хүсэлтэйб. Дүрэhэн шатаhанай хойшолонгууд айхабтар орёо юм гэжэ hануулая.

Б. ШАРЫПОВА,
түргэн туhаламжын больницын үхибүүнэй хирургическа отделениие даагша.
Улаан-Үдэ.

ТУҺА ХҮРГЭНЭ

hуралсалай жэлэй эхинhээ hурагшад түрэл Хүрбын совхоздоо туhалжа эхилээ. hүүлэй ехэ бороодо унагаагдаhан таряан ехээр нороо hэн. hурагшад поли ошожо, таряанай нороhон баалнуудые тармаhан, hэлиhэн байна. Аха классуудай hурагшад малай фермэ ошожо, наг шэбхэ малтаа, сэбэрлээ. hурагшадтай хамта багшанар С. С. Зандраева, В. В. Цыренжапова, бусад ажаллаа. Иигэжэ Тээгдын дунда hургуулиин hурагшад түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, тус совхоздо горитой туhаламжа үзүүлжэ байна. hурагшад С. Доржиев, А. Закиров, В. Цыренов, А. Шагжиев гэгшэд аша туhатай ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хориин район.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сесси дээрэ

Э. А. Шеварднадзиин хэлэhэн үгэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 23. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сессиин пленарна заседани дээрэ мүнөөдэр КПСС-эй Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе үгэ хэлэбэ.

Түрүүлэн харахада, Генеральна Ассамблейн энээнэй урдахи сессиhээ хойшо үнгэрhэн саг мүнөө сагай байдалай үнгэ будагта шэнэ эли тодо үнгэ оруулаагүй хэбэртэй гэжэ тэрэ хэлээ. Урдын түгшүүрилтэ байдал улам шангадхаhан хэдэ хэдэн үйлэ хэрэгүүд болоhон байна. Буу зэбсэг үрдилдэн гаргалга тогтоогдоогүй. Тэрэ саашадаа улам түргэдэнэ. Замбуулинай дайдада тэрэниие гаргаха аюул бүри эли бодо болонхой. Сэрэгэй зүришэлдөөнүүдэй аюулта гуламтанууд байhан зандаа. Дэлхэйн олохон районуудта үлэсхэлэн хооhон байдал улам hүжэрнэ.

Эдэ бүхы юумэн үзэгдэhэн зандаа. Тиигэбэшье Эб найрамдалай уласхоорондын жэл гансал өөрынгөө эб найрамдалда уряалhан hүлдэ тэмдэгээрээ түүхэдэ орохо байха гэжэ бидэ тоолоногүйбди. Хүн түрэлтэнэй эрид хубилалтын үе сагта арадууд болон улам бүри олон правительствануд, ядерна— замбуулинай үе сагай бодото байдалтай зохилдуулан, шэнээр бодомжолхо хэрэгтэй байhые мэдэрдэг болоо. Энэмнай hайн үзэгдэл гэжэ бидэ тоолонобди.

КПСС-эй XXVII съездын найруулан соносхоhон гадаадын политическэ хараа шугамые бэелүүлэн, манай орон тодорхой бодото хэмжээнүүдые абадаг байна.

Тэдэнэй эгээл шухалань гэхэдэ, ядерна тэhэлэлгэнүүдые нэгэ талаhаа болюулалга болоно. Энэмнай манай оролдолгонуудай үнэн зүб байhые, ерээдүйн амгалан тайбан дэлхэй тушаа анхаралаа табидаг байhые гэршэлhэн ябуулга мүн гэжэ СССР-эй делегацииие толгойлогшо зааба.

Совет полигонууд дээрэ жэлhээ үлүү сагта абяа шэмээгүй байнхай. Шагнаад үзыт, энэмнай олон юумэн тухай хөөрэнэ. Хэрбээ тэрээнтэй американ полигонууд дээрэхи шэмээгүй байдал нэгэдэбэл, ядерна буу зэбсэггүй дэлхэй байгуулха гэhэн үзэл бодолые бэелүүлгэ бодото дээрээ эхилээ гэжэ ямаршье үгэнүүдhээ үлүү hайнаар хүн түрэлтэндэ хэлэхэ байгаа бшуу.

Туршалгануудые тогтоохо гээшэмнай шэнэ түхэлэй ядерна буу зэбсэгүүдэй бии болголгые хорихо, замбуулинай ядерна буу зэбсэгүүдые байгуулха харгы зам хааха гэhэн удхатай ха юм. Энэ урагшаа дабшалгадамнай хабаадахые, харин hөөргөө, үсэгэлдэр тэдэнэй дурадхал оруулhан шэнгеэр, тэhэлэлгэнүүдые хэлгэдэ бидэниие баадхахагүйень США-е бидэ уряалнабди. Түрүүлэн хоёр талын, харин hүүлээрнь олон талын моратори хадаа уласхоорондын бүгэдэ ниитын амгалан тайбан ба аюулгүй байдалай гурим байгуулгада хүргэхэ алхамуудай шухалын шухала шатануудай нэгэн болоно гээшэ.

Тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлхээр эрид шиидэнхэй байhан СССР социалис бусад гүрэнүүдтэй хамта энэ талаар дурадхалнуудые танай үзэмжэдэ табина. Сэрэгэй, политическэ, экономическа болон гуманитарна hалбаринуудые нэгэдүүлhэн бүхэли нэгэн гурим хадаа бүхы гүрэнүүд болон арадуудай аша туhануудта гүйсэд харюусана гэжэ бидэ батаар этигэнэбди.

Дэлхэй дээрэ ажамидарал абархын түлөө юу хэхэ хэрэгтэйб гэhэн асуудалда үгтэhэн харюунууд манай үүсхэлнүүд дотор найруулагданхай.

Эндэ ори ганса шиидхэбэри байна: хэндэшье ямаршье hайн юумэ үгэхэгүй балмад hанал бодолнуудаа саг соонь, дары түргэн хорихо, ядерна буу зэбсэгүүдээр аюулта наадаяа хэтэ мүнхэдөө болюулха.

Энээниие дэлхэйн гүрэнүүд, өөhэдынгөө хуби заяае шиидхэхэ аргатай ори ганса нэгэдэл бэелүүлжэ шадаха байна ха юм. Ядерна буу зэбсэгтэй нэгэшье гүрэн бүгэдэнэй түлөө шиидхэбэри абаха эрхэгүй. СССР энээниие эрид буруушаана.

Совет хүтэлбэрилэгшын январиин 15-най түүхэтэ Мэдүүлгэ дотор ондоо юумэн —бүхы ядерна буу зэбсэгүүдые үгы хэхэ гэжэ дурадхагдана. Энээниие бодото хэрэгүүднай дахин элишэлхэ байна ха юм. Политическэ талаар бүхы юумэ хэжэ боломоор гэhэн hанаа бодолдо политическэ харюусалга эсэргүүгээр табигдаха ёhотой. Ядерна тэhэлэлгэнүүдэй асуудалые шиидхэлгэ хадаа элдэб хандалгануудые эли тодоор илгаруулжа үгэнэ.

Мүн бусадшье ушар баримтанууд бии. ОСВ-1 болон ОСВ-2 хэлсээнүүдэй хуби заяае хаража үзыт. Далита ракетэнүүдээр зэбсэгжэhэн зуун гуша нэгэдэхи бомбардировщигто hууриин олдоогүй дээрэhээ мүнөө тэдэниие хаха шуу татажа байна ха юм. Мянга табан зуун иимэ ракетэнүүд бага шэнгеэр үзэгдөөд, үшөө хориие нэмэхэ гэжэ шиидэбэ ха юм.

Өөhэдынгөө арадайшье, бусад арадуудайшье урда харюусалгаа мэдэрhэн ушарые бидэ хүтэлбэри болгодогбди. Имагтал энээнhээ боложо, стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүд болон дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые хороохо тухай дурадхал оруулхадаа, бодомжотой зүбшэлгэ ба бэелүүлэгдэмээр хүнгэлэлтэнүүдые бидэ хэдэг байнабди. Энэмнай ядерна-замбуулинай үе сагай бодото байдалда шэнээр хандаhан ушар болоно бшуу. Иимэ хандалга манай партиин XXVII съезд дээрэ хэhэн М. С. Горбачевой элидхэл дотор эгээл дүүрэнээр, нэгэн ниитэ шэнжэтэйгээр найруулагдаhан байна.

Манай оролдолгонуудай үнэн сэхэ ба манай хараа бодолой эрид шууд байлга хадаа дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдэй аюулта ябасада эсэс табихаар эрид шиидэнхэй байhанаймнай гэршэ болоно. Юундэ бидэ ядерна буу зэбсэгүүдэй туршалгануудhаа үсэд нэтэрүүгээр арсанабибди гэхэдэ, имагтал эндэ мэдүүлгэнүүдэй хэр үнэн сэхэ байhаниинь шалгагдана ха юм.

Үсэгэлдэр бидэ США-гай президентын хэлэhэн үгые шагнаабди. ООН-ой Генеральна Ассамблейн ендэрые иигэжэ хэрэглэhэниинь халагламаар байна. Энэ үгын бүлэг бүхэндэ харюу үгэхэ гээшэ ехэшье хүшэр хэрэг бэшэ. Тиигэбэшье тэрээнтэй арсалдаха гээшэ эндэ байhан түлөөлэгшэдые хүндэлөөгүй ушар болохо байна ха юм. Тэрэниие политическэ хооhон үгэ буляалдалга болгохогүй хэрэгтэй, юуб гэхэдэ, хөөрэлдөөнэймнай асуудал айхабтар ехэ удхатай бшуу. Сагнай харамтай, бодото байдал болон үйлэ хэрэгүүдые тад ондоогоор тайлбарилха ба бодомжолхо ябадалые буруушаалгада тэрэниие hалгаhанай хэрэггүй.

Тиибэшье гол шухала удха шанартай нэгэ асуудал дээрэ тогтохо хэрэгтэй. Дайнай түгэс шэнэ технологи аюулгүй байдалые найдамтайгаар хангаха гэhэншүү тезисые философиин ёhоор үндэhэлхэ hэдэлгые хараада абанаб. Имагтал иимэрхүү «философиhоо» уламжалан, буу зэбсэгүүд жэлhээ жэлдэ улам ехээр бүтээгдэжэ, газар дэлхэйдэ аюул тохёолдуулжа байна бшуу.

Бии байгаа буу зэбсэгүүдые шэнэнүүдээр hэлгэжэ бэшэ, харин сүм усадхажа, аюулгүй байдал түйлаха имагтал гансал зам бии. Усадхалгын технологи политикые тодорхойлхо ёhогүй.

Эб найрамдалай жэлдэ Америкын Холбоото Штадууд ядерна туршалгануудые болюулхые шиидхэбэ гэжэ дуулаа hаа, хүнүүд ямараар hанаа амарха байгааб. США-гай президентhээ тэдэнэр тон энээниие хүлеэнэ бшуу.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй туршалгануудые сүм болюулха тухай хэлсээндэ Советскэ Союз ямаршье сагта, ямаршье газарта гар табихаар бэлэн гээд мэдүүлхэ этигэмжэтэйб. Энэ агууехэ документдэ дэлхэйн бүхы хамтаралай хабаатай байхынь тула, тэрэнэй дура зоригые хүндэлэлгын тэмдэгтэ, түүхэдэхи хубилалтын тэмдэглэгдэхын тулада эндэ, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида бидэ энээниие хэхээр бэлэнбди.

Хүн түрэлтэнэй ядерна гү, али ядерна бэшэ дэлхэй дээрэ ажаhууха асуудалые ядерна буу зэбсэгүүдтэй бүлэг гүрэнүүд бэшэ, харин дэлхэйн бүхы хамтарал шиидхэхэ ёhотой гэжэ тоолодог гүрэнүүдые бидэ дэмжэнэбди.

Энэмнай замбуулинай хуби заяанда баhал дүүрэн хэмжээгээр хабаатай. Юуб гэбэл, газар шадарай дайда хүн түрэлтэнэй хамтын баялиг мүн, тиимэhээ тэрэ хамтын аша туhада хэрэглэгдэхэ ёhотой. Хэрбээ тэндэ буу зэбсэгүүдэй бии боложо эхилбэл, энэ баялигнай бултанда аюул тохёолдуулха болохо. Замбуулинай зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй гүрэнүүдэй статусай 2—3 гүрэн лэ бүхы дэлхэй дээрэ булюу байха болохо бшуу.

Бидэ энээниие хүсэнэ гүбди? Өэрэгэй-замбуулинай бүлэглэл бии болгоhоной хэрэг бии гү? Уласхоорондын харилсаануудые бүхыдэнь бүтэмжэгүй мухардалгада оруулжа боломоор үйлэ хэрэгүүдэй өөрынь хүгжэлтые энэ асуудал табина. Тиимэhээл тэрэниие хоёр-гурбан гүрэнэй сэрэгэй газар болгуулхагүй гэжэ бидэ саашадаашье оролдохобди.

Добтолгын аюулда хэтэ мүнхэдөө эсэс табиха хамгаалгын программа тухай гоё-гоё үгэнүүдээр эдэ hэдэлгэнүүдээ далдалан нюудаг, тэрэнэй бэелүүлэгдэхэдэ, хүн түрэлтэн ядерна дайнhаа айхаяа болихо гээд hанаандаа сэдьхэдэг байна.

Хэншье эдэ үгэнүүдтэ мэхэлэгдэхэ ёhогүй. Тогтууритай байдалай гол түшэг болохо ракетэнүүдhээ хамгаалха талаар договорто добтолгоёо тэдэнэр далдалан нюуна, тэрэниие усадхаха хүсэлтэй. Энээнэй тулада долоон жэлэй болзор хараалагданхай. Эндэ бүхы юумэн бодожо үзэгдөө. Имагтал долоон жэл болоод, замбуулинай зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараан дэлгэрүүлхые бодомжолно.

Юунэй тулада энэ хэрэгтэйб гэжэ асуугдана. Бидэнэй дурадхаhанай ёhоор, стратегическэ, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ, бусад ондоо ядерна ракетэнүүдые сүм усадхаха тухай хэлсэхын тулада хүсэлэл оролдолгонуудаа шэглүүлhэн дээрэ бэшэ аал.

Энээниие хэды нюугаашье hаань, замбуулинай хамгаалалгын хуяг гэдэгынь түрүүшын сохилто хэхын тула байгуулагдана гээд ойлгосотой.

Тэрэнэй харшаар шэглүүлэгдэhэн гансашье орондо бэшэ, мүн бусадта түрүүшын сохилто hүүлшын боложо магадгүй. Замбуулинай зэбсэг хэрэгсэлнүүд, ядерна буу зэбсэгүүдтэл адли, национальна хилэнүүдые илгахагүй, хэниие хайрлахаб, харин хэниие усадхахаб гэжэ тэрэ шэлэхэгүй. Нэгэ гү, али хэдэн орониие бэшэ, харин бүхы дэлхэйе ямаршье эрхэ байдалда хараа доороо байлгаха болоно.

Тиимэhээл замбуулин амгалан тайбан байха, булта тэрэниие аршалан хамгаалха, ёhотой гээд бултанда hануулха шухала гэжэ тоолонобди. Замбуулинай дэлхэйн хуулита ори ганса харгалзагшань болохо Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци энэ талаар өөрынгөө үгэ хэлэхэ зэргэтэй.

Химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха тон шухала хэрэгтэ туhалхыень ООН-до ханданабди. Женевэдэхи конференци дээрэ найдамаар дэбжэлтэ түйлагдаа.

Газар дэлхэйе химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдhээ сүлөөлхэ түүхэтэ зорилго шиидхэгдэхэ дүтэлөө. Тиин бинарна hомо хэрэгсэл бүтээжэ эхилhэн США-гай хараа шугам hаад хэжэ магадгүй. Хэрбээ политическэ дура зоригой гаргагдабал, эдэ hаалтанууд усадхагдамаар. Манай Организаци энэ талаар туhа нэмэри хэжэ шадаха.

Гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые үнэхөөрөө хангаха гуримда гансал ядерна, замбуулинай гү, али химическэ буу зэбсэгүүдые хараада абтана бэшэ гээд, Э. А. Шеварднадзе саашань заагаа. Аюулгүй байдал гээшэ ямаршье хүсэ, тэрэ тоодо юрын буу зэбсэгүүдые ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые хэрэглэхэгүй гэhэн удхатай.

Сэрэгүүдэй, нэн түрүүн сэрэгэй-политическэ холбоонуудай урда урдаhаа зүреэд байлгын хэмжээе бага болгохые Советскэ Союз оролдоно. Энэ талаар Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй үндэhэн шанартай дурадхалнууд бии гээшэ.

Манай сэрэгүүдые манай национальна хилэнүүдhээ гадуур хаанашьеб байлгахые бидэ огто хүсэнэгүйбди гээд хэлэхэ байнабди. Энэ асуудалые баhал зүбшэхэ хэрэгтэй. Этигэл найдал бэхижүүлжэ, шахардуу байдалые hуларуулха хэмжээнүүдые бэелүүлжэ, энэ асуудалые шиидхэжэ болохо.

Стокгольмын хуралдаан дээрэ энээндэ эхи табигдаа гээшэ. Ухаан бодолой болон hайн hайхан дура зоригой энэ илалтаар гансашье Европынхид бэшэ,—бидэ бултадаа бэе бэеэ амаршалхадамнай болохо. Бидэ барандаа үнэхөөрөө ямар нэгэн юумэ хүсэбэл, бүхы юумэ түйлажа шадаха байнабди гээд энэ илалта харуулаа.

США-тай манай харилсаа холбоонууд мухардаа гээд бидэ тоолоно бэшэбди. hүүлэй үедэ этигэл түрүүлhэн томоотой хэлсээнүүд хэгдэнэ. Дээдэ тушаалтадай уулзалга тухай асуудал шиидхэгдэмээр. Хэрбээ американ талын дэмжээ hаань, хэрэгүүднай муу бэшээр ябахадаа болохо гээд Э. А. Шеварднадзе онсолон зааба.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС · АПН

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ ДЭЭРЭ

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сесси дээрэ ниитэ-политическэ зүбшэлгэ эхилээ. Мүнөөнэй шухала асуудалнуудаар правительствануудайнгаа хараа бодолнуудые делегацинуудай толгойлогшонор найруулна.

Испаниин король Хуан Карлос I түрүүлэн үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын харилсаануудта этигэл найдал ехэ болгожо, үгэсэ ойлголсодог болбол, богонихон болзорто ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые нилээдээр хороожо, буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые болюулжа, химическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорижо, юрын буу зэбсэгүүдые хороохо талаар амжалта түйлажа болохо байгаа гээд этигэжэ байhанаа мэдүүлээ.

Уласхоорондын хамтаралай зүгhөө шанга шүүмжэлэлдэ ородог США-гай гадаадын политикын хараа шугамые hайн тээhээнь харуулхые США-гай президент Р. Рейган оролдоо. Совет-американ харилсаануудта горитой анхаралаа хандуулха зуураа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой эльгээhэн бэшэгые «анхаралтайгаар шудалжа байнабди» гээд президент мэдүүлээ.

Гэбэшье имагтал США-да стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй талаар булюу байдал олгохые, «одото дайнда» бэлэдхэлэй программые үргэлжэлүүлхые тэрэнэй засаг захиргаан урдынхяараал оролдоно гээд Рейганэй саашадаа хэлэhэн үгэнүүдынь гэршэлээ.

США. Булад хайлуулгын Ю-Эс-Экс гэжэ оронoй томо корпорациин хүдэлмэришэд металлистнуудые олоорнь ажалhаа гаргаха ябадалтай эрид шанга тэмсэл ябуулна. Гурбан неделиин урда тээ корпораци 22 мянган хүниие ажалhаань гаргаха гэhэн шиидхэбэри абаhан байна. Теэд хүдэлмэришэд тэдэнэй мэхэдэ ороногүй. Металлистнуудые дэмжэhэн хүдэлөөн бүхы орон дотор үргэдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Моррисвил (Пенсильвани штат) городто болоhон хүдэлмэришэдэй буhалгаан.

АП—ТАСС-ай фото.

Венэдэхи бэлэдхэлгын уулзалга

ВЕНЭ. Хофбургын ордон — Конгрессүүдэй уласхоорондын түбэй байшан дээрэ 35 оронoй гүрэнэй түгүүд намилзуулагданхай. Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной талаар зүблөөндэ хабаададаг гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй бэлэдхэлгын уулзалга эндэ хүдэлжэ эхилээ. Европын 33 гүрэнэй, тэрэшэлэн США-гай болон Канадын делегацинууд тэрээндэ хабаадана.

Онсо даалгабаринуудай талаар элшэн сайд Н. Ю. Андропов СССР-эй делегациие толгойлно.

Байгша оной ноябриин 4-дэ Австриин ниислэлдэ нээгдэхэ Европодохи аюулгүй байдалай болон харилсаа холбооной талаар зүблөөндэ хабаададаг гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй гурбадахи уулзалгын хүдэлмэриие эмхидхэхэ талаар шиидхэбэринүүдые абаха гээшэ энэ хуралдаанай зорилго болоно.

Австриин гадаадын хэрэгүүдэй министр Петер Янкович амаршалгын үгэ хэлэбэ.

ХҮДЭЛМЭРИГҮЙШҮҮЛЭЙ БУРУУШААЛГЫН ЖАГСААЛ

БОНН. Баруун Германиин Доодо Саксониин газар дээрэ боложо үнгэрhэн «Хүдэлмэригүйшүүлэй буруушаалгын жагсаалда» хабаадагшад «Хүдэлмэригүйшүүл бэеэ аршалжа шадаха!», «Ракетэнүүдэй оронда хүдэлмэри!» гэhэн транспарантнуудые барижа ябаба.

ФРГ-дэхи олон түмэн хүдэлмэригүйшүүлэй үгытэй ядуу байдалда анхарал татахын тулада жагсаалда хабаадагшад найман үдэрэй туршада томо городууд болон багахан hууриин тосхонуудаар үнгэрөө. Тэдэнэрэй ябаха замдань хүдэлмэригүй болоhон хэдэн арбаад, зуугаад хүдэлмэришэд болон алба хаагшад жагсаалда хабаадагшадай зэргэдэ нэмэжэл байгаа.

БОЛГАРИИН СОЁЛОЙ ҮДЭРНҮҮД НЭЭГДЭБЭ

«Манайда айлшалан морилыт!»—гэжэ СССР-тэ нээгдэhэн Болгариин соёлой үдэрнүүдтэ хабаадагшадта совет хүнүүд хэлэнэ. БКП-гэй XII съездэдэ ба Болгарин Арадай Республикын соносхогдоhоор 40 жэлэй ойдо энэ hайндэр зорюулагдана.

Сентябриин 23-да ССР Союзай Ехэ театрта нээгдэhэн харалгада эха дүү ороной соёлой 500-гаад түлөөлэгшэд хабаадана. И. Вазовай нэрэмжэтэ арадай театрай, Софиин филармониин симфоническа оркестрэй, камерна «Мадригал» хоорой, арадай дуу, хатарай «Шумен» ансамблиин, национальна болон уласхоорондын конкурснуудай лауреадууд — мэдээжэ солистнууд совет харагшад уулзаха байна.

СССР-эй арадуудай 30 гаран хэлэн дээрэ хэблэгдэhэн болгар уран hайханай литературада совет уншагшад дуратай юм. НРБ-гэй литературын үдэрнүүд энэ hайндэрэй программада оруулагдаа юм.

Мүнөөнэй болгар уран зурагай—искусствын үзэл сурталай болон уран hайханай үндэр хэмжээн тухай гэршэлhэн хэдэн hонирхолтой выставкэнүүдые айлшад Советскэ Союзда асаржа, дэлгээгээ.

Соёлой үдэрнүүдэй программын ёhоор болгар фильмүүдэй недели үнгэргэгдэхэ. Краснодарай болон Минскын хүн зон экранай уран бэлигтэнэй шэнэ бүтээлнүүдтэй танилсаха. «Балкантон» фирмын продукци манай орондо үргэнөөр мэдээжэ. Тус фирмэ Бакугай хүн зониие грампластинкануудай декадада урина.

Хоёр ороной уран hайханай интеллигенциин түлөөлэгшэдэй зохёохы уулзалганууд болохо. Сентябриин 30-да Москвагай Гүрэнэй түбэй концертын залда эстрадын уран бэлигтэнэй концертээр hайндэр түгэсэхэ байна.

(ТАСС).

БАРХАН УУЛЫН ХОРМОЙДО

Ажалай Улаан Тугай орденто буряад драмын академическэ театрай бүлэг артистнар Бархан уулын хормойдо ерээд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшадта хоёр зүжэг харуулаа. Ямар зүжэгүүд бэ гэхэдэ, Цугар Дылгыровэй «Эхын үргэ», Чимит Цыдендамбаевай «Холо, ойрын түрэлнүүд» байгаа.

Элhэнэй тракторно-таряан ажалай бригадын гэшүүдтэ ошожо, концерт харуулаа. Тиигэжэ таряа хуряалгын hүүлшын үдэрнүүдэй ябажа байхада, артистнар таряашадые зоригжуулба гээшэ.

Мүн баhа Барханай арадай театрай гэшүүдтэй уулзажа, зүбшөөл заабаринуудаа үгэhэн байна.

Холын Хурамхаанай ажалша, малша зониие баясуулан ябаhан артистнарта баяр хүргэхэ дуратай байhанаа мэдүүлнэбди.

Б. ДОНДУПОВ.
Хурамхаанай район.

ХЭН ЭЗЭН БАЙХА ЁhОТОЙБ?

Байгал далаймнай баян даа. Номин тунгалаг уhандань олон түрэлэй загаhан, ой тайгын ан гүрөөл. Оршон тойронхи байгаалиинь арюун сэбэр байлгаха, ан амитадые олошоруулха хэрэгтэ гүрэн түрын зүгhөө хэды ехэ анхарал оролдолго гаргагдаба гээшэб. Энэ далайгаа аршалан хамгаалха асуудалаар, олон тоото суглаанууд үнгэргэгдэжэ, элдэб хэмжээ абуулганууд дурадхагдадаг, харюусалга ехэтэй үгэнүүд хэлэгдэдэг гээшэ.

Статья соогоо Байгал далай тухай олон табые шашагүйб. Минии хэлэхэ юумэн гэхэдэ, республикын ажалшадта hайшаагдадаг үзэсхэлэн hайхан Байгалтай Баргажанай районой байгаали хамгаалгын бодото байдал тухай хэдэн үгэ хэлэхэ дуран хүрэнэ. Энэ район байгаалингаа гоё hайханаар хэр угhаа хойшо хүн зоной, аяншалагшадай дурые татадаг байна. Холоhоо айлшаар ерэгшэд аяма халуун зунай үдэрнүүдтэ шобхо үндэр хада уулын оройгоор [illegible] харжа hонирходог, сэбэр агаараар сээжэ дүүрэн амилдаг, арюун сэбэр уhатай аршаан булагуудтань амаран сэнгэдэг гээшэ. Хэнэйшье мэдэхээр, Баргажан гол эхиндээ бүришье hаа гоё hайхан. Уhаниинь сахилзама сэбэр, ёроолынь элээр харагдажа байдаг.

Габэшье голые урсуудан хэдэн арбаад километр унгэрхэтэй зэргэ, дээрэ хэлэгдэhэн гоё hайхан үзэгдэлhөө үлэхэ юумэнэй үсөөршэдэгынь гайхалтай. Арюун сэбэр уhан соогуур юун урданагүйб?

Хурамхаанай районhоо эхиеэ абадаг Баргажан голоор адагтань хүрэтэр зорюута ябажа хараhан байнаб. Голоор юун hаа гараhан тоhон, мазут, мүн бог шорой, машина, тракторурданаб гэхэдэ, элдэб эсын [illegible]

[illegible]

юмта гэhэн асуудал табихаар болоно. Мүнөө районой түб hуурин Баргажан тосхондо ажаhуугшад өөhэдөө байгаалияа бузарлана. Тосхоной тэг дунда гэхээр баани бии юм. Бааниин муухай уhан хайшаа урданаб? Баргажан гол руу! Тиихэдэ тосхоной ажалшад бог шоройгоо, хэрэгhээ гараhан түмэр түдэгэ, бусад зүйлнүүдые тосхонойнгоо захада абаашажа хаядаг. Эдэнь зунай халуунда үжэжэ, гутажа хэбтэдэг, хура бороогой hүүлээр мүн лэ Баргажан гол руу угаадаhатай уhан урдажал мэдэдэг. Районой коммунальна ажахын начальник Я. Я. Поповой энээниие болюулха аргатай, уялгатайшье hаа, «Нюдэ балай, шэхэ дүлии» hуудагыень харахадаа урма, зоридэhэн, малай шэбхэ... Эндэhээ доошолходо «Байгал» колхозой ангай фермэ. Хабартаа эндэ юун болодог гээшэб? Ангуудай эдеэ хоолой үлэгдэл, шэбхэ, үхэhэн ан амитанай hэе гэхэ мэтэ обоо хүбөө болотороо суглардаг. Дулаан болохолоорнь үжэжэ, ойро тойрон амилхын аргагүй болодог юм.

Баргажан тосхондо гушаад кочегарка тоологдодог. Бараниинь хаагаад, нэгэ томо котельни бариха гэhэн проект табигдаhан юм. Энээниие баhал Баргажан голой эрьедэ бариха тухай хөөрэлдөөн гарана. Иигэжэ байхада Байгалнай яагаад арюун сэбэр байха болоноб? Энээнhээ боложо hүүлэй үедэ Баргажан голhэн шабын түмэр хүн амитанай хүрмэлдэшэхөөр элбэг.

Мүн эндэ түбхинэhэн мяхаконсервын комбинадай, загаhанай заводой үйлэдбэридэ хэрэглэгдэhэн муухай уhан тэрэл зангаараа далайда урдан ороно, уhа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдынь хүдэлхэеэ болиhоор үнинэй.

Намартаа гү, али омолиин түрьhээ хаяхаяа гол, горхонуудые үгсэжэ эхилхэ үеэр эндэ юун болоногүй, үзэгдэнэгүй гээшэб?

Элдэб наhанай, ондо ондоо мэргэжэлтэй хүнүүд загаhа агнаха хорюултай үе сагта ямаршье аргаар бэлэн олзо удхаха зорилготой уhанай эрьедэ олошордог. Тэдэнэй дунда хуули ёhо мэдэхэшье хүнүүд бии байдаг. Мүнөө, хатуу шэрүүн эрилтын, харюусалгын оршондо бэлэн олзодо дуратайшуулые али бүхы хуулиин ёhоор хэhээхэ саг ерээ. [illegible]

1985 оной августын hүүл багаар Баргажанай леспромхозой мэдэлэй «Забайкалец» гэжэ катерые инспекторнууд бариhан байгаабди. Тэрэ катерта ябагшад юу хэжэ байгааб? Леспромхозой директорой орлогшо П. С. Балаганский, модо урадхуулгын участогай конторын директор Н. В. Кузнецов гэгшэд зүбшөөлгүйгөөр загаhа агнажа ябаа. Эдэнэр 1000 метрэй хэдэн гульмоор омоли, хадаран гэхэhээ эхилээд, дайралдаhан загаhа гамгүй шүүрдээд ябаа. Тиигэжэ гүрэндэ 2500 түхэригэй гарза хэhэн байба. Республикын прокуророй захиралтаар тэдэнэр хуулиин ёhоор хэhээгдээ hэн. Мүн байгша оной июль hарада тус леспромхозой «Таежный» катерые инспекторнууд тогтообо. Катер дээрэ ябагшад баhал хулгайгаар загаhа агнажа ябаhан байба. Хулгайшад 336 хадаран, 15 омоли, hэлбэрhэ бариhан, дабhалагдаhан загаhатай гурбан боошхо абажа ябаа. Далайн баялигта обтогшод хэд бэ гэхэдэ, баhал Баргажанай леспромхозой хүдэлмэрилэгшэд байшоо.

Эдэ бүгэдые хорихын, усадхахын, эсэс табихын тулада байгаалиин баялигые аршалан хамгаалгын албанай хүдэлмэридэ намарай үедэ туhаламжа үзүүлхэ, олониитын дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха уялгатай.

И. ШАРОВ,
гүрэнэй загаhа хамгаалха талаар инспектор.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ВЫСТАВКЭ

Республикын эдир натуралистнуудай станциин кружогуудта ябадаг хүбүүд, басагад алтан намарай хэшэгые харуулhан выставкэдэ хабаадаха болоhондоо аргагүй баяртай. Эдэнэр байгша оной зунай харгуудта хүдэлжэ гараhан өөhэд өөhэдынгөө участогуудай [illegible] выставкэдэ табихаар шэлэн абаhан ургасануудаа гоёон шэмэглэжэ, гүхэрнэ.

— Станциин хүбүүд теплицэ, плантаци дээрэ [illegible] байгаа ургаса хуряажа [illegible] гэжэ станциин ахалагша методист В. Н. Черных омогорхоно.

Жэлэй түршэдэ ургасын хойноhоо харууhалжа гараhан эдэнэрэй дүн ургасын хэшэгэй выставкэ дээрэ харуулагдаа юм. Балшар бага наhанhаа ургасын хойноhоо харууха хэжэ hураhан эдэнэр жэл бүри баян ургаса хуряажа, [illegible] баясуулдаг болонхой. Жэшээнь, станциин коллектив hүүлэй жэлнүүдтэ ургасаhаа баян олзо абана. Эдэнэр жэл бүри долоон мянган түхэригэй продукци худалдажа, тэрэ мүнгөөрөө станциидаа хэрэгтэй түхеэрэлгэ абадаг, өөhэдөө амаршалагда ябадаг болоhон байна. Байгша оной ганцахан ботаникын кружогойхид гурба мянган түхэригэй ургаса наймаалhан байба. Мүн сэсэгүүдые ургуулагшад [illegible].

Станциин эдир натуралистнуудай бэлэдхэhэн экспонадууд [illegible] воскресенидэ үдэр үнгэргэгдэхэ выставкэ дээрэ жюриин эрхим сэгнэлтэ хүртэхэ дамжаггүй.

Т. БАДМАИН.

hүүлэй жэлнүүдтэ манай парти, правительство хүн зоной ажаhуудалые улам болбосон hайн болгохо талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тиихэдээ арад зоной дунда физкультура болон спортые улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгые эршэмтэйгээр бэелүүлжэ байнхай.

Олониитын дунда физическэ культура болон спортые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тухай парти, правительствын тогтоолые бэелүүлхын түлөө Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой спортклуб эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байна. Манай республикын энэ ехэ предприятиин спортын клубта 15 зүйл хүгжөөгдэдэг юм. Хүнгэн атлетикэ, хүндэ атлетикэ, футбол, бүмбэгэтэй болон шайбатай хоккейнүүд, дүрэ буляалдалгын барилдаан, бокс, самбо, дзюдо, сана, хадаhаа санаар hолжоролго, трамплинhаа hүрэлгэ, шатар болон спортын бусад зүйлнүүдые мянга шахуу хүдэлмэришэд, энэ шадарай юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудай, техническэ мэргэжэлэй училищинуудай hурагшад эрхилдэг байна.

— Манай спортклубта бэлигтэй бэрхэ, мэргэжэл шадабаритай спортсменууд олон юм. Тусхайлбал, инструктор, спортын мастер Ирина Зайцевае дурдажа болоно. Тэрэ хүнгэн атлетикээр нёдондо жэл Чехословакиин Оломоуц хотодо үнгэргэгдэhэн түмэр замшадай Европын чемпионадта хоёр алтан медаляар шагнагдаа hэн. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар тренер, спортын мастер Цыденжаб Гулгенов 1985 ондо ВЦСПС-эй чемпион болоhон юм. Самбо барилдаагаар энэ жэлдэ Липецк хотодо үнгэргэгдэhэн ВЦСПС-эй мүрысөөндэ Сергей Федоров — мүнгэн, харин Александр Раков бронзо медальнуудаар шагнагдаба. Тиихэдэ түмэр замай техникумэй hурагша, спортын мастерта кандидат Александр Кривоносов эдиршүүлэй дунда боксоор hаяхан Узбегэй ССР-эй Ургенч хотодо үнгэргэгдэhэн «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөндэ илажа гараа. Эндэ үшөө хэдэн хүбүүднай шалгарба,—гэжэ ЛВРЗ-гэй спортклубай түрүүлэгшэ Виктор Демьянович Филатов хөөрэнэ.

БОКСЫН ТУСХАЙ ЗАЛ НЭЭГДЭБЭ

Энэ спортклубай материальна бааза жэлhээ жэлдэ үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байна. Энэ талаар заводой дирекци, партком, профком ехэ үүргэ дүүргэдэг, туhаламжа үзүүлдэг. Тиихэдэ тренернүүд, мэргэжэлтэд өөhэдөөшье ехэ эдэбхи үүсхэл гаргана гэжэ онсолон заалтай. Жэшээнь, тренернүүд Виктор Агафонов, Олег Тонкопрядченко, Валентин Николаев гэгшэд hурагшадтайгаа хамта өөhэдынгөө хүсөөр ямаршье түлөөhэгүйгөөр боксын тусхай зал бариба.

Тусхай түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаhан, гоё hайханаар шэмэглэгдэhэн энэ зал нээлгын баяр ёhолол үнгэрэгшэ амаралтын үдэр болобо. ЛВРЗ-гэй спортклубай түрүүлэгшэ В. Д. Филатов, заводой начальник В. В. Саржан, тренер В. И. Агафонов энэ залые нээлгэ дээрэ үгэ хэлэжэ, сугларагшадые халуунаар амаршалhан байгаа. Иигэжэ энэ спортклубта hорилго бэлэдхэл хэдэг элдэб наhанай 200 гаран боксёрнуудта эрхим бэлэг баригдаба гээшэ.

Гадна дүрэ буляалдалгын барилдаагаар тренер, спортын мастер Цыденжаб Гулгенов hурагшадтайгаа хамта мүн лэ өөhэдынгөө хүсөөр барилдаанай гоё hайхан зал барижа дүүргэжэ байна. Энэ жэлэй hүүл болотор барилдаанай зал ашаглалгада оруулагдаха юм. Спортклубай эдэбхитэдэй иимэ үргэн ехэ ажал ябуулгые бусад бүлгэмүүдтэ, клубуудта дэмжэбэл, таарамжатай ха гэжэ hанагдана. Тиигэбэл олониитын дунда физическэ культура болон спортые дэлгэрүүлэн тараалгын, хүн зоной бэе махабадые элүүржүүлгын гуламтанууд олошоруулагдаха бшуу.

Энэ баяр ёhололой түгэсхэлдэ спортклубай арhан бээлэйн шадабаритад мэргэжэл шадабаряа харуулhан, авиационно болон локомотив-вагон заhабарилгын заводуудай спортклубуудай эдир боксернуудай дунда нүхэд ёhоной мүрысөөн үнгэргэгдэhэн байгаа.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

Һур харбалга

«ДИНАМЫНХИД» ШАЛГАРБА

Һур харбалгаар Буряадай АССР-эй спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн hаяхан «Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ үнгэргэгдэбэ. Спортын дүрбэн бүлгэмэй 60 гаран мэргэшүүл мүрысөөндэ хабаадаhан байгаа.

Түрүүшын үдэрhөө хойшо эрэшүүлэй болон эхэнэрнүүдэй дунда али бүхы зайда ана-мана тэмсэл боложо, «Динамо» бүлгэмэй суглуулагдамал команда илалта туйлаад, спартакиадын чемпионууд болобо. Тус бүлгэмэй республиканска соведэй дэргэдэхи Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй тренернүүд—СССР-эй габьяата тренер М. Ю. Дабаев, республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Ц. Б. Будаев энэ амжалтада ехэ габьяатай.

«Спартак» бүлгэмэй мэргэшүүл — хоёрдохи, «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэд гурбадахи hууринуудые эзэлбэ.

Эхэнэрнүүд coohoo «Спартак» бүлгэмэй харбагшад хёрхо мэргэн байhанаа харуулаа. Энэнь тус бүлгэмэй ахалагша тренер В. И. Игумнов түрүүтэй бусад тренернүүдэй яhала hайнаар хүдэлжэ байhые элирхэйлэн гэршэлнэ. М-2 упражненеэр харбахадаа, Зүүн Сибириин технологическа институдай студентка, спортын мастер Намжил Шутукова 2483 очко тудажа, спартакиадын чемпионка болобо. Гадна бүхы дүрбэн зайда түрүү hуури эзэлhэн байха юм.

Буряадай багшанарай институдай студентка, спортын мастер Гэрэлма Эрдынеева 2396 очкотойгоор мүнгэн медаляар шагнагдаа. Технологическа институдай студентка, спортын мастер Елена Леонова («Динамо») гурбадахи hууридa гараба.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастер Жаргал Дамбиев («Динамо») 2328 очко абажа, түрүү hуури эзэлбэ. Тус бүлгэмэй харбагша, спортын мастер Саян Жалсараев тэрээнhээ 9 очкогоор гартажа, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент, спортын мастер Владислав Дампилов («Урожай») гурбадахи шанда хүртэhэн байна. Сэхыень хэлэхэдэ, эрэшүүл hулашаг үрэ дүнгүүдые харуулаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Энэ ушарта спортын бүлгэмүүд болон Спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ hургуулиин (ШВСМ) тренернүүд болон мэргэжэлтэд гол анхаралаа хандуулжа, республикын суглуулагдамал командын бүридэлдэ ородог гэшүүдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхые оролдохо аабза гэжэ hанагдана.

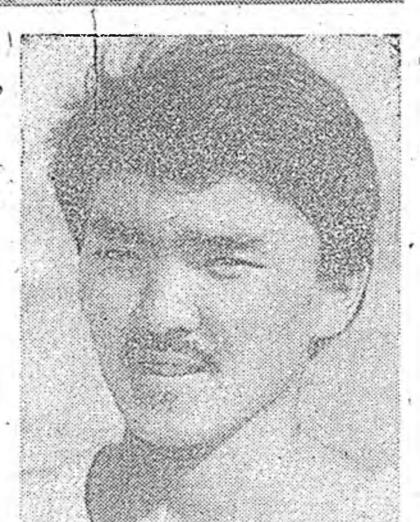

Б-М. ЖИГЖИТОВ

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Эрэшүүлэй дундаhаа бронзо медаляар шагнагдаhан Владислав Дампилов; эхэнэрнүүд coohoo илажа гарагшад (зүүн гарhаа) — Г. Эрдынеева, Н. Шутукова, Е. Леонова.

В. ПЛУТТЫН фото.

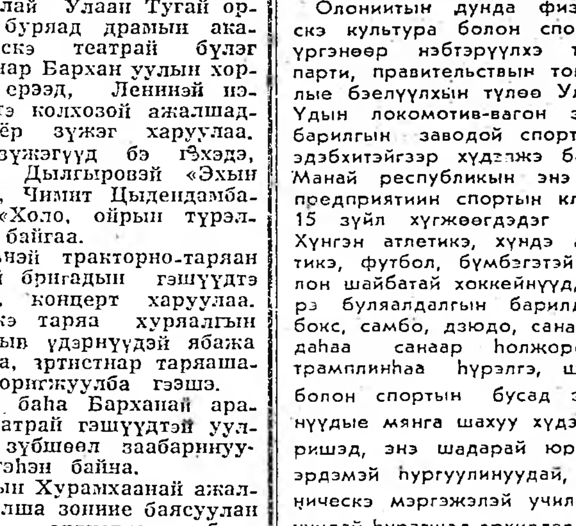

«Буряад үнэн» газетэдэ захил хэхэ хүдэлмэри олонхи районуудта урда жэлнүүдтэ орходоо нилээд эдэбхитэйгээр ябуулагдажа байна. Зэдын, Захааминай, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Түнхэнэй, Хориин районуудта газетэдэ захил хэхэ хэрэгтэ яhала анхарал хандуулагдана. Тэдэ бүхы hуурин нютагуудта hайн байдалтай бэшэ, зарим нүхэд захил хэлгые хойшонь татана. Баргажанай, Сэлэнгын, Хориин районуудта, Улаан-Үдэ хотодо энэ богонихон политическэ кампани нобшоор үнгэргэгдэнэ. Яруунын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Ивалгын районуудта газетэ нёдондоноймhоо үсөөнөөр захигдаад байба.

Саг түргэн ошоно, шамдахаар болоо. Жэлэй захил 7 түхэриг 80 мүнгэн сэнтэй, хахад жэлэй —3 түхэриг 90 мүнгэтэ.

Газетэдэ захил хэхэдээ, индексыень заахаяа бү мартагты.

ГАЗЕТЫМНАЙ ИНДЕКС: 50901.

ЗАЛУУШУУЛ ТУРШАХАНЬ

«Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ сэрэгэй уялгата албанда мордохо ба залуушуулай дунда зунай нэгэдэхи спартакиада үнгэргэгдэхэнь. Советскэ районой залуушуулай дунда үнгэргэгдэхэ энэ спартакиада воскресенидэ үдэрэй 11 часhаа эхилхэ юм.

Сэрэгэй албанда мордохо залуу үетэн хадаа спортын разрядуудтай болоhон, ГТО-гой нормативуудые тушааhан байха ёhотой гэжэ ВЛКСМ-эй болон ДОСААФ-ай районуудай хүдэлмэрилэгшэд тон зүб hанамжална. Тиимэhээ спартакиадынь программада ГТО-гой комплексын «Зоригтойшуул, hүбэлгэн бэрхэшүүл», «Спортын халаан», «Хүсэн ба зориг», «Бэе махабадай бүридэн болбосоролго» гэhэн шатанууд оруулагдаhан байна.

Мүрысөөнүүдтэ шалгарhан эдэнэртэ ВЛКСМ-эй ДОСААФ-ай райкомуудай дамжуулгын шан, бэлэгүүд барюулагдаха юм. Мүн эдэнэртэ классическа, дүрэ буляалдалгын, самбо барилдаанай, боксын, ритмическэ гимнастикын упражненинүүд гүйсэдхэгдэхэ, харуулагдахаар хүлеэгдэнэ. Спортын эдэ зүйлнүүдээр бэеэ hорихо дуратайшуул тренер, инструкторнуудhаа зүбшэл, заабари абаха аргатай.

С. ДОБРЫНИН,
мүрысөөнэй ахамад судья.

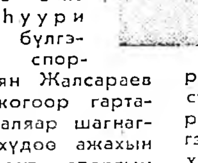

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«45-hаа 6-ень тааха» ба «36-hаа 5-ень тааха» «Спортлотонуудай» 1986 оной сентябриин 21-дэ үнгэргэгдэhэн 38-дахи тираж.

«45-hаа 6-ень тааха»: 7 — классическа барилдаан, 8—велоспорт-трек, 10 — уhан дээрэ бүмбэгөөр наадалга, 25—шаргаар hолжоролгын спорт, 33—футбол, 43—туризм.

«36-hаа 5-ень тааха»: 3—бобслей, 4—бокс, 14 — академическэ hэлюурдэлгэ, 16 — морёор урилдалгын спорт, 31—фехтовани.

[ТАСС].

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. КПСС-эй Центральна Комитедтэ — тогтоол. «Транспорт таряа хуряалга дээрэ»—түрүү бэшэг. «Хоёр урасхал»—Т. Нагаевагай репортаж. «БАМ: үдэрhөө үдэртэ»—материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. Мал ажал—онсо шухала hалбари. «Харалга юу элирүүлээб?»—Л. Лабаровагай статья. Политическэ болон экономическа hуралсалай жэлые угтуулан. «Хүн бүхэнэймнай хэрэг»—В. Помулевай статья.

Гурбадахи хуудаhанда. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сесси дээрэ Э. А. Шеварднадзиин хэлэhэн үгэ.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Тусхайта болон нүүдэл выставкэнүүд»—Ч. Гомбоиной статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45—Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.00—Грузиин арадай хатар. 10.35—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 11.35—«Концертын залда — hурагшад. 12.20—Шэнэ hонин (12.30 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.25 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ» 16.55 — Концерт. (ПНР). 17.20—Арбадахи «А»-тай нюуса далдагүй хөөрэлдөөн. 18.15—Волейболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. США-гай болон Японой суглуулагдамал командануд. Улаан-Үдэ. 19.00—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 19.15—«Байгал». Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Агропром мүнөөдэр ба үглөөдэр». 20.30—Футболоор Европын чемпионадай шэлэн абалгын матч. Исландиин ба СССР-эй суглуулагдамал командануд. 22.00—Время. 22.35—Баримтата фильм. 00.25—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — А. С. Пушкин. «Капитанай басаган». 10.05—13.40 — Испан хэлэн 11.05—СПТУ-гэй hурагшадта. Түүхэ. 11.35, 12.40—Гэр бүлын байдалай ёhо заншал. 12.05 — Ородой искусство. 13.10—Архиуухагүй ябадалые ажабайдалай ёhо гурим болгохо». 14.10—«Угол падения» —уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 16.26—Шэнэ hонин. Улаан-Үдэ. 18.30—«Уншал-даа». Москва. 19.00—Үйлэдбэриие автомадаар хангаха талаар социалис оронуудай харилсаа холбооной асуудалнууд тухай. Улаан-Үдэ. 19.45—Соносхолнууд. 19.55—«Табан жэлэй шухала барилганууд дээрэ»—Гусиноозерскын ГРЭС. 20.40—Телеочерк. Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 Поэзи. 22.00—Время. 22.35—«Еще раз про любовь» —уран hайханай фильм. 00.10—Спортивна программа.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Закаменск—34-33, п. Кырен—91-7-18, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-03636. Заказ № 221. Индекс 04609